

Demjén

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV 2017

TARTALOM

BEVEZETÉS	3
DEMJÉN BEMUTATÁSA	5
ÖRÖKSÉGÜNK	6
Táji örökségünk	10
ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRESZEEK	16
Falusias karakter	17
Új beépítések	20
Egyedi idegenforgalmi karakter	22
Pincés karakter	24
Gazdasági karakter	26
Külterület	28
ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ	32
A településkép minőségi formálására vonatkozó általános ajánlások	33
A településkép minőségi formálására vonatkozó részletes ajánlások: Falusias karakter	34
A településkép minőségi formálására vonatkozó részletes ajánlások: Új beépítések	50
A településkép minőségi formálására vonatkozó részletes ajánlások: Lakóterületek zöldfelületei	59
A településkép minőségi formálására vonatkozó részletes ajánlások: Pincék, prэшázak	61
településkép minőségi formálására vonatkozó részletes ajánlások: Egyedi idegenforgalmi karakter	65
településkép minőségi formálására vonatkozó részletes ajánlások: Gazdasági karakter	66
településkép minőségi formálására vonatkozó részletes ajánlások: Külterület	68
TELEPÜLÉSKÉPET FORMÁLÓ ZÖLDFELÜLETEK	72
Utcák, terek, fasorok	72
Zöldfelületi ajánlások	75
Részletek, anyaghasználat	78
HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK	80

BEVEZETÉS

Egy helynek arca van, nincs belőle több. Élő kapcsolat: egy táj, egy hely emléke mindig átélhető. A házak, utcák, falvak, olyanok, mint az emberek, saját karakterük van. A hely szellemét megérezve azonosulhatunk egy vidékkel. Ahhoz, hogy ez létrejöjjön, elengedhetetlenül fontos a jelenlét, a táj és az emberek ismerete. Ha egy épület felépül viszonyba kerül a szomszédos és szemközti házakkal, tájjal, lakóival és életmódjával. Minden egyes épület, lakóház, az utcakép, a falu, a természeti táj összképének a része.

A településképi védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény alapján minden településnek el kell készíteni a teljes közigazgatási területére kiterjedő, új településképi rendeletét, illetve az alátámasztó munkarészét, a Településképi Arculati Kézikönyvet. A Településképi Arculati Kézikönyv, azaz a TAK nem csak az adott település jellemzőit, az egyes településrészi karaktereket, értékeket gyűjti össze, hanem a minőségi építészeti formálásra ad javaslatokat. Jelen Településképi Arculati Kézikönyv Demjén épített örökségének tükre. A tervezők számára kínál lehetőséget a hely és a kontextus megismerésére, hogy úgy tervezhessenek a településre illő épületeket, hogy azok egyszerre újak és izgalmasak is legyenek. Az Arculati Kézikönyvnek, mint tervezési útmutatónak abban kell segítenie az építészeket, hogy az új épületeket környezetükkel érzékeny kontextusba tudják helyezni. Az épületnek meg kell felelnie a saját korának, mind éghajlati, mind élet- és munkakörülményeinek, ugyanakkor azonnal tudhatónak kell lennie, hogy hol van.

A település karakteréhez illeszkedő választási lehetőségek bemutatása, a nem diktált, hanem valódi szabadság megismertetése. Az ajánlások nem tekintendők kötelező jellegűnek, a céljuk nem a tervezési szabadság megkurtítása, uniformizálása, hanem éppen a valós értékek megismertetése, a sokféle izgalmas lehetőség feltárása.

A kézikönyv nem egy merev, lezárt egész, hanem nyílt, folyamatos hozzászólást és változtatást lehetővé tevő kezdeményezés kíván lenni, ahogy a település története sem befejezett, hanem folyamatosan tovább íródik. Ezért, ha újabb szép ház születik, az bekerülhet, sőt be is kell, hogy kerüljön a könyvbe, hogy ezáltal büszke lehessen rá építtetője, tervezője, kivitelezője és a település egyaránt. Az Arculati Kézikönyv nem építési szabályzat, fontos, hogy a tervezők minden esetben ismerjék és vegyék figyelembe a hatályos építési előírásokat.

DEMJÉN BEMUTATÁSA

Heves Megyében Egertől DNy-i irányban 12 km-re, a Laskó patak völgyében található Demjén. A dimbes-dombos környezetben színpompás növényzet, szőlőtermelő és borászati kultúra, bányászati értékek, olajmezők, termálvíz, nagy kiterjedésű erdők, jó levegő, túrázásra alkalmas tanösvények, sétára hívogató remek panorámát biztosító pontok sokasága adja Demjén értékét.

A település határában 690 m mélyről feltörő gyógyvíz hazánk legújabban feltárt gyógyvize, mely hatása széles spektrumú.

Írott forrás 1331-ben említi először Demyen névalakban. Az egri püspök tulajdona volt, 1805-től pedig az érseké. Régi neve Deménd. A szőlőt 1712-ben telepítették a falu határába. A 20. században Levente Egyesület (1924), Önkéntes Tűzoltó Testület (1929) és Polgári Lövész Egyesület (1935) tevékenykedett a faluban. A falu közepén emelkedő templom a falut két részre osztja, alvégre és felvégre. A demjéni kőfejtőről 1701-ben történt először említés. Az „alsó” kőfejtő az úgynevezett Eresztvényi bányával azonosítható, míg a „felső” a Pünkösdhegyi bányaként volt ismert. Több évszázados működése alatt a megye több nevezetes épülete, szobra készült az itt kitermelt kövekből.

ÖRÖKSÉGÜNK

SZENT ANTAL RÓMAI KATOLIKUS TEMPLOM (SZÉCHENYI U. 34.)

Műemléki védettségű, szabadon álló, egyhajós, K-i homlokzati tornyos templom, nyújtott, félköríves záródású szentéllyel. D-i oldalán sekrestye, É-i oldalán újabb bővítmény. Csehboltozattal fedett hajó, csehboltozattal és félkupolával fedett szentély, a hajó bejárat oldalán karzat. A szentély felől kontyolt nyeregtetős.

Berendezés: 18. század vége; főoltár: 1781 (Mozer József), főoltárkép: 1782 (Zirkler János); szószék: 1782 (Hösz János). Orgona: 1907 (Cseh István). Jelenlegi alakját a korábbi, 1730-1732 között épült templom (építész: Giovanni Battista Carlone), 1777-1779 közötti átépítésével nyerte (építész: Francz József). 1836-ban egy tűzvész után felújították.

KŐFARAGÓ HÁZA
(PETŐFI U. 11.)

A kőfaragó tevékenység szempontjából a fehéres színű, laza riolittufa és a vörösesbarnás színű dacittufa játszott fontos szerepet. A kőtechnikát ismerő, faragni tudó parasztemberek szerepet kaptak a falusi építészet kőmunkájában is. Demjénben több család foglalkozott kőfaragással, ezek közül a legismertebb Nagy Antal és édesapja Nagy Sándor. Nagy Antal munkái ma is megtekinthetők a kőfaragóházban, amely a kőfaragó mester lakóháza és egyben műhelye is volt. Az udvaron elhelyezkedő szobrok (kőoroszlán, magyar baka) szép példái az értékőrzésnek. A százéves lakó-és műhely épület tufakőből épült, eklektikus stílusban. Ablakai és a kerítés szépen díszítettek. Építésének időpontja 1904. Jelenleg magántulajdonban van.

PINCESOROK

A Bükkalján nemcsak kőből építkeztek, hanem a kőbe is. Mint minden olyan településen, ahol a szőlőtermesztés és a kőbányászat együttesen létezett, így Demjénhen is nagy hagyománya volt és van a pincék vágásának. Ezt leginkább a falu nagyszámú borospincéi szemléltetik (összesen 304db). Ezek talán legszebbike a Bem utcában található, de kiemelt értéket képviselnek a Szegfű utca és a Petőfi utca pincesorai is. A könnyen faragható tufakőzet, a helyben lévő szakértelem és elsősorban a szegény néprétegek szükségletei e faluban is a barlanglakások kialakulásához vezettek.

TÁJI ÖRÖKSÉGÜNK

Demjén község külterülete változatos, mégis szerves egységet alkotó képet mutat az ideérkezőnek. A bükkaljára - mint átmeneti vidékre - jellemző mozgalmas, dombbá szelődülő hegyvonulatok és a Bükkből lesiető patakok menti szűkös síkságok váltakozása biztosították a táj sokszínű művelésének lehetőségét az itt megtelepedők számára. Tájhasználatára főként a szőlőművelés jellemző, amely számára biztosították a megfelelő természeti adottságok. Szemetgyönyörködtető látványt nyújt a domboldalakon elterülő szőlőhegyi táj, ami jellegzetes magyar – Kárpát-medencei – érték. A szőlőtőkék alatt települést ketté szelő Laskó-patak és a község DNy-i felében található egyik elágazása, a Szóláti-patak csordogál, amik szintén is meghatározó elemei a tájnak. A vízfolyások évszázados munkájával kialakított lapos öntésföldeken ma mezővédő erdősávokkal példásan tagolt, közepes méretű parcellákon szántók és kaszálórétek adnak otthont a katonásan sorakozó szalmabáláknak. Az okszerű, gondos tájhasználatnak megfelelően a hegytetőkön, gerinceken kiterjedt erdőségek koronázzák a Demjént övező tájat. Nem is csodálkozhatunk azon, hogy mindezek miatt a község teljes közigazgatási területe megkapta az Országos Területrendezési terv *tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület* jelentette védeltséget, ami nagy büszkeségre adhat okot a demjéni lakosoknak.

[1] A KŐ-TETŐ CSODÁLATOS FELSZÍNI FORMÁIVAL ÉS KILÁTÁSÁVAL

[2] REMETE-VÖLGYI KAPTÁRKŐ

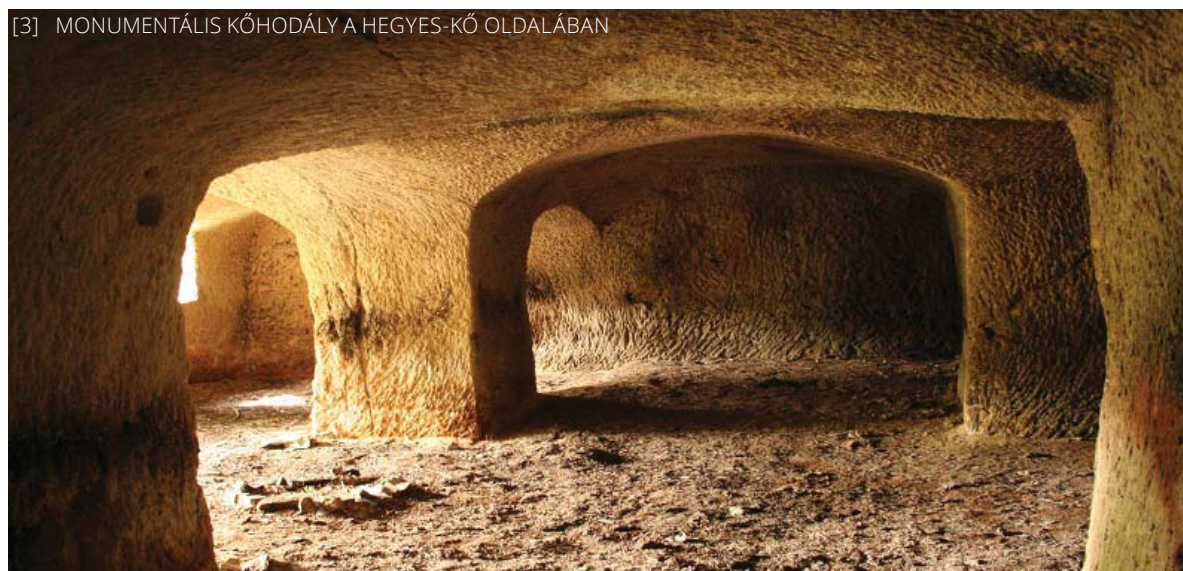

ORSZÁGOS JELENTŐSÉGŰ TERMÉSZETI ÉRTÉKEK

Demjén egyik fő értéke tehát a változatos domborzati formák, amelynek alapja a térséget felépítő - a Gyulakeszi Riolittufa Formáció részét alkotó - vulkanikus riolittufa. A községet övező hegyek a következők: É-ra található a Hegyes-kő bérc, ÉK-re a Pünkösöd-hegy, a településmagtól közvetlen keletre pedig a Csirke-hegy, attól D-re pedig a Farkas-hegy magasodik.

A riolittufa adottságait tekintve - mállékony, könnyen faragható, nem fagyálló - igen változatos formákat alkot, ennek köszönhetően a felsorolt hegyek fontos kincseket rejtenek a felszínükön és a mélyükben egyaránt. Egyik ilyen felszíni kincs az **országos jelentőségű természeti emlékként** nyilvántartott kaptárkövek, amiket négy helyszínen is fellelhetjük a hegyeket járva:

A Laskó-patak egyik nyugati mellék-völgyében, a **Remete-völgy**ben előforduló kaptárköveket (6 db fülke) a néphagyomány szerint valóban remetek használták, az alapközetből kifaragott szobában tűzhely és fekhely nyomai is előbukkannak. Sokkal jelentősebb, táj- és településképpileg is meghatározó, Demjén fölé tornyosuló **Bányaél (Kő-tető)**, ahonnan csodás kilátás nyílik a községre és környezetére. Szintén fontos kilátópont és értékes természeti képződmény az északra húzódó, 5 kaptárkőből álló **Hegyeskő-tető** és a tőle keletre fekvő **Ereszvény-völgy** 25 db fülkés sziklája.

[3] MONUMENTÁLIS KŐHODÁLY A HEGYES-KŐ OLDALÁBAN

A község része a *Hungarikum* címmel kitüntetett „bükkaljai kőkultúra” településeinek és számos, kőbányászathoz, kőfaragáshoz köthető értékkel, hagyománnyal rendelkezik. A kaptárkövek kialakulásáról számos feltevés született, ám megjelenésük időben megegyezik a XI-XIV. században létrehozott barlanglakásokkal és borospincékkel, amelyek Demjén településképeinek szintén arculatformáló elemei. Utóbbiakból jelentékeny számú, 304 darab található a településen. Az egykori kőkultúrát idéző, egymás mellett sorra riolittufába vájt barlanglakások, illetve pincék a település keleti felében találhatóak. A legszebb pincékkel a Bem, a Szépasszonyvölgy és a Temető utcában találkozhatunk. Külön kiemelendő érték a pincéktől keletre található, sziklába vájt óriási, állattartásra használt hodály, ami szintén védetség alatt áll.

A barlanglakások, borospincék a nép helyben kialakult, sehol máshol elő nem forduló, a kő mesteri megmunkálásával kifejlődő építészettét és építőkulturáját képviselik. Talán mindennél fontosabb ennek az örökségnek a felismerése és továbbörökítése a helyi építészeti megoldásokban. A tájból harmonikusan gyökerező települési arculat kialakításához alkalmazzunk riolittufát, vagy ahhoz hasonló megjelenésű kőanyagot épületeink, építményeink, kerítéslábazatunk, burkolataink stb. építésekor.

Első lépésként jó inspirációs forrás lehet a Demjéni Kőfaragó Tanösvény bejárása, ami 4 állomáson keresztül mutatja be közérthető módon a demjéni kőfaragó mesterség tradícióit, a barlanglakásokat, a kőbányászat és a kőfaragás fogásait.

A Szépasszonyvölgy utcából a tanösvényen végighaladva egy kilátó ponthoz érkezünk, ahonnan gyönyörű kilátás tárul elénk. Madártávlatból nézve jól megfigyelhető a település egykori és mai szerkezete. A kaptárkövek és barlanglakások formavilágát és a demjéni táj látványát együtt tanulmányozva sokat megérthetünk a „genius loci”, azaz a hely szellemének üzenetéből.

A túraútvonalat kiegészítő információs táblák és kisebb pihenők kialakítása, formavilága, anyaghasználatát illeszkedik ebbe a környezetbe. Kellően egyszerű, már-már durván megformált – mintha a kőfűlkék faragásában megkeményedett kezek készítették volna őket is.

EGYEDI TÁJÉRTÉKEK

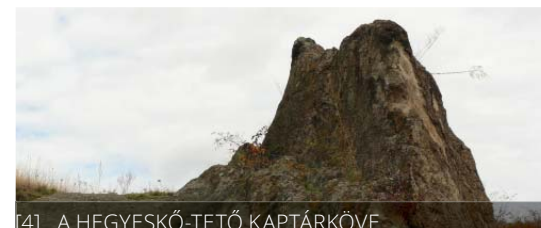
Egy település, illetve táj arculatát nem csupán a nagy tájképi összefüggések, a felszínformáló domborzati, vízrajzi és természeti erők határozzák meg, hanem a pontszerű, egyedi részletmegoldások, ember és táj kapcsolatának építményekben, jelképekben, művi alkotásokban való finom megnyilvánulásai is. Ezek az - adott tájra jellemző természeti értékek, emberi tevékenységgel létrehozott, - esztétikai, természeti, (kultúr)történeti szempontból jelentőséggel bíró egyedi tájalkotó elemeket a Természetvédelmi törvény egyedi tájértéknek, a településképvédelmi rendelet egyedi tájértéknek jelölt létesítményként nevezi.

Az egyik ilyen kézzelfogható tájérték csoport a vallási élettel, történelmi eseményekkel kapcsolatos építmények, emlékművek. Az egykori demjéni középkori templom - melyet Szent Katalinról neveztek el - a török hódoltság idején elpusztult. A XVIII. század elején Erdődy püspök új templomot építtetett Páduai Szent Antal tiszteletére. A római katolikus templom és kertje a Széchenyi István útról, illetve a Dózsa György utcából közelíthető meg. Örökzöld és lombhullató fajok egyaránt megtalálhatóak a kertben, de főként a fenyőfélék dominálnak. A templom mögött nagy, összefüggő zöldfelület található. A Széchenyi István útról nyíló főbejárat két oldalán egy-egy örökzöld fogadja a látogatókat.

Az előkertben mindkét oldalon valamely történelmi eseményre utaló emlékmű is helyet kapott. A jobb oldalon egy kopjafa található, melyet a Millennium emlékére állítottak, a baloldalon pedig egy I. világháborús emlékmű áll. A későbbiek folyamán a II. világháborúban elhunytak neveit is felvésték az emlékműre, melynek főtáblájára Vörösmarty Mihály „Szózat”-ából vett idézet olvasható: „Az nem lehet hogy annyi szív hiába onta vért.”

Vallási emlékként nevezhetjük meg a Kossuth téren található Szent Antal szobrot (6), a Széchenyi úton lévő két terméskő feszületet (8-9), illetve a Demjéni Termál Völgy előtti 4 méter magas, festetlen feszületet (7). Amit ezek az emlékhelyek példaként állítanak eléünk az az a motívum, hogy egyikük sem festett, hanem az őket alkotó terméskő, illetve fa eredeti - a környező hegyekre rímelő - textúráját, színét megőrzi. Lehetőség szerint tanuljunk ebből a mintából kőfelületeink, építményeink kialakításakor. Egyedi tájértékként nyilvántartott még az Albert majorhoz közel található két lépcsős, akácösodó homokbánya és a Nagyeresztvényi kőfejtő, a már említett bányaéli és hegyeskő-tetői kaptárkövek és az utóbbtól keletre húzódó deráziós formák.

[4] A HEGYESKŐ-TETŐ KAPTÁRKÖVE

[5] A BÁNYAÉLI KAPTÁRKŐ ÉS KILÁTÓPONT

[6] SZENT ANTAL SZOBOR

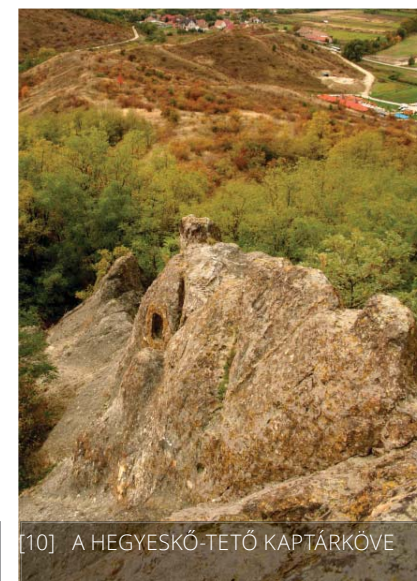
[7] A TERMÁL VÖLGY FESZÜLETE

[8] SZÉCHENYI UTCAI FESZÜLET

[9] SZÉCHENYI UTCAI FESZÜLET

[10] A HEGYESKŐ-TETŐ KAPTÁRKÖVE

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

A falu a 19. század közepéig őlaskertes település volt, amik két csoportban helyezkedtek el. Az egyik csoport a falutól északnyugatra, a Laskó patakon túl, a másik a falutól északra, az Ereszvény nevű területen feküdt. A kétbeltelkes települési formának már semmi nyoma. Az északon hurokban végződő és a telkek nagy részét magában foglaló fő utcához két régi falurész csatlakozik: a Berga és a Bendom. A templom a fő utca közepe táján emelkedik és két részre: Alvégre és Felvégre osztja a falut. 1920 után a község a Pást nevű területen ÉNY felé, 1945 után pedig a helység déli végén terjeszkedett. A korábbi kétbeltelkes településforma csökevényesedésével a telkek jelentős része táblás elrendezésű, az istálló tehát a teleknek a lakóházzal szembenfekvő oldalán helyezkedik el. Csak 1900 óta építik az istállókat és a búzásházakat a házak folytatásában, gyakran egy fedél alá. Határában csupán uradalmi tanyák: Albert major (korábban Pázmánd) és Vass major (korábban Babics tanya) keletkeztek.

FALUSIAS KARAKTER

Mindössze 10-15 m széles homlokvonalú, de akár 120 méter mély, hosszú telken oldalhatáron álló, helyenként tornáccal bővített lakóházas terület. Az egysoros vagy egymenetelű, azaz a hosszútelek mentén felsorakozó helyiségekkel megépült, nyeregtetős és oromzatos, „hagyományos” parasztházak mellett jellemző a '30-as évektől, hogy a falu vagyonosodó gazdáinak portáin megindult polgárosodás városiasodás egy újfajta homlokzati formálást alakított ki, a „füles ház” típusát, mely alapjában véve egy egyszerű konytetős tornácos hosszúház, melynek utcai homlokzatát a konytetőn túl emelték, vélhetően azzal a céllal, hogy a család módosabb, tehetősebb anyagi helyzetét kifelé megmutassák. Ekkor az utcai homlokzat sokkal díszesebb, kisvárosias karaktert kezdett felvenni, ami a nagyobb ablakokban a díszes ablak és főpárkány-keretezésben jelentkezett.

Ezek jellemzője a hármasablak. Az utcakép másik jelentős számban megtalálható képviselője a kockaház. Ez 1950-es évek közepén a második TSz-esítéskor a földtől elszakított vidéki lakosság mintaként tekintett a kisvárosi, kispolgári, gazdatiszti, vidéki kishemesi (vagy ezek mind együttesen) háztípusokra (utca vonalától visszahúzott, utca fele kétszobás, szabadon álló háztömeg).

Ezek a két háromosztatú ablakkal, sávosan tagolt, minden esetben lábazattal, háromszög tetővel (ahogy szemből látszik) képzett utcai homlokzatú házak egyformaságuk és földszintességük miatt egységes utcaképet adnak. Kerthasználatuk megőrizte a kisléptékű háztáji jelleget: megtartották a régi melléképületeket vagy az új házhoz tapasztottak nyári konyhát.

Demjén

ÚJ BEÉPÍTÉSEK

Új beépítések közé azokat a területeket soroltuk, amelyek a rendezési terv már beépítésre szán, de a még nem épültek be vagy még csak elkezdődött a település terjeszkedése ezekben az irányokban. Új beépítések így a Kenderföld, a Felső-rét és a Nagy- Alsó rét is. A Felső-rét a Termál Völgytől északnyugatra, a főút mentén fekszik. Egerszalók felől ez az újonnan beépülő, intézményekkel és szálláshely szolgáltató épületekkel vegyes lakóterület alkotja település kapuját, ami a jelenlegi épületállományával igen vegyes képet mutat.

Láthatunk mesebeli kialakítású óvodát, piramis alakú épületet, alpesi hangulatú, fa burkolatú szállodát, és különböző, napjainkban divatos stílusokban (mediterrán, modern, vintage) megépített lakóházakat.

A településkapu megjelenését a jövőben hívogatóbbá kell alakítani, az épületek látványának legmeghatározóbb jellemzőit (színhasználat, tömegformálás) harmonizálni kell, a kialakuló új utcákon a fásítást, növényalkalmazást, és a burkolatokat koncepcionális szinten meg kell tervezni. A modern, formabontó stílusjegyeket mutató, kaotikus összképet eredményező épületek mellett a növényhasználat is nélkülözi az egységes koncepciót és a tájbaillő, alázatos hozzáállást. A kevés beépített telken fiatal tujasorok, dézsás leanderek, formára nyírt alakfák sorakoznak. Az utcákon - a folyamatos építkezések miatt - még várhatóan hosszú ideig üres zóldsávokat találhatunk.

EGYEDI IDEGENFORGALMI KARAKTER

Demjén főútjának északi és déli kapuja azonos karaktert alkot.

Északon a Termál Völgyben a termálfürdő és hotel épületegyüttese, a Hotel Cascade Resort and SPA****, délen pedig az Egri Korona Borház és Borfalu és Wellness Hotel együttese fogadja a látogatókat. A Borház jelenleg is a minőségi borturizmus egyik sarokpontja a térségben.

Mindkét idegenforgalmi központ építészeti megjelenése az organikus-exkluzív-élménypark-jelleg közé sorolható. A falu léptékéhez képest monumentális épülettömegek figyelmet követelnek maguknak, így építészeti megformálásukra különös gondot kell fordítani. A már meglévő épületek esetében a terepre- és tájba illesztés sikeres is volt, de a részletek felbomlasztják a harmonikus látványt.

A Termál Völgyben domboldalba telepített, szép fekvésű épületkomplexumok láthatók, a turisztikai egységeken belül a főépületek megjelenéséhez a kiegészítő funkciók épületeinek látványa nem kapcsolódik kellően, így rendezetlenség érzetét keltik, a különböző stílusú épületdíszekkel együtt.

A Borház és Borfalu épületeinél még inkább megfigyelhető ez a disszonancia. Követendő példa az épületek anyag- és színhasználata: a visszafogott, világos homlokzati színek és a natúr égetett cserép tetők rímelnék a helyi építészeti hagyományokra és figyelembe veszik a szép táji környezetet is. Mindkét létesítmény magas minőségű szolgáltatásokkal, exkluzív környezettel várja a vendégeit. Ennek megfelelően a környezetük, parkjuk egységes arculatú, egyszerű, minimalista vonalvezetésű tervek alapján épült. Kertészeti koncepciójuk a tágas, gondosan nyírt gyepes felületeken és a sorba ültetett, főleg gömbös lombkoronájú egyenfásorokon alapszik. A növényzet érezhetően háttérbe szorul a mediterrán stílusú épülettömegek mellett, így a táj felé nem képesek ellátni a tájbaolvasztó, takaró funkciójukat. Ennek hiányában a fürdők sajnos erőszakosan ütnek nyomot a demjént övező táji környezetbe.

PINCÉS KARAKTER

A falu keleti részén riolittufába vágva, kiaknázatlanul húzódnak a borospincék. A meglepően nagy számú – 304 db – borospince Demjén borkultúrájának, bortörténelmének része. Fejlesztésükkel a vendégbarát borturizmus részese lehetne a község.

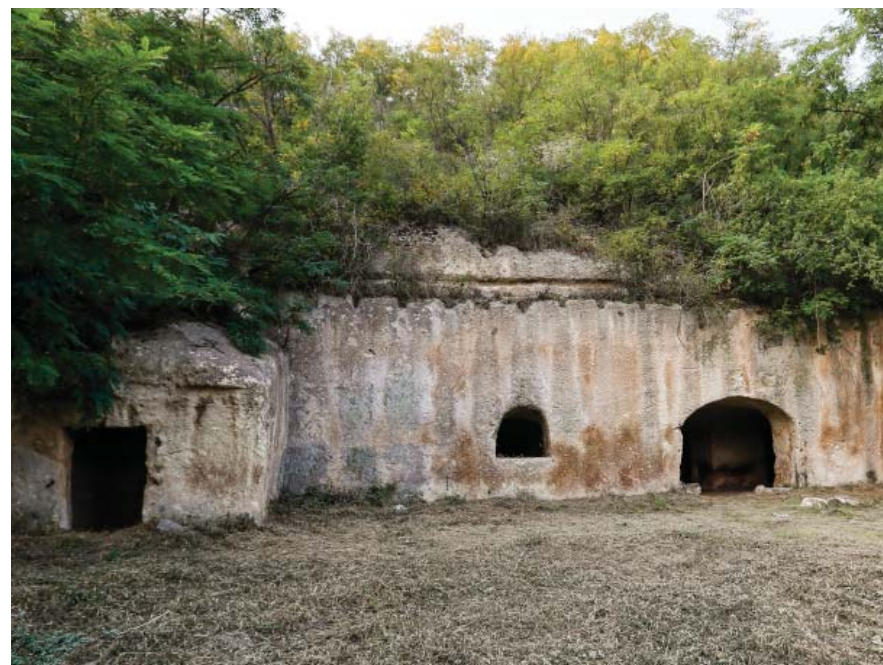
Leginkább e pincesorok szemléltetik a kőanyagot, melyek a település keleti oldalában sorakoznak. Az ódon pincesor és az azt körülvevő természet különleges hangulatot idéz elő, mely kivételes élményekkel gazdagíthatja az ide látogatót.

A pincék elé az esetleges "présházak" építését helyi anyagokból, visszafogott tömegekkel kell megvalósítani. Kerülendő a több szintes, lakóház-jellegű épületek, és a modern anyaghasználat.

A demjéni pincesorok környezetéről ugyan az mondható el, mint magukról a pincékről. Állapotuk (homlokzat, bejárat) illetve környezetük leromlott, elhanyagolt. Környezetükben csupán a spontán kialakult növényzet jellemző. Főként invazív fajok uralkodnak, mint például a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*). Többségük körül az erdő visszavette az uralmat, a fenntartás jó esetben a pincék előtti gyepes terület kaszálásában merül ki, illetve kevés helyen üdítő látványt nyújt a kőfalak tetején virágzó kőtörőfűvek és kövirózsák. Mivel a pincesorok szerves részét képezik a község történelmének és tájképileg meghatározó elemei a településnek, így állapotjavításuk és környezetük rendben tartása, gondozása fontos és szükségszerű.

GAZDASÁGI KARAKTER

Kerecsend és Demjén határában működik egy nemzetközi jelentőségű Gombatermesztő-, és komposzt előállító üzem. Annak ellenére, hogy a termesztés legmodernebb technológiával folyik, kellemetlen mellékhatásainak (bűzterhelés) kivédése, azonban még nem teljesen megoldott. Bár a szaghatás nem településképi tulajdonság, a falu arculatához kötődő, bennünk kialakuló érzetet jelentősen befolyásolja.

Kerecsend felől a gombaüzem gazdasági létesítményeinek sora rendezett. Demjén közigazgatásának déli határában, a Demjéni útra közvetlenül fűződik fel az Országos Korona Gombaipari Egyesülés nemzetközi jelentőségű telephelye (Albert major) is, szintén rendezett, értékeket hordozó régi épületekkel.

Egerszalók felől érkezve, közvetlen a fürdővel szemben a Borászati kutatóintézet gazdasági épületeivel találkozhatunk.

A gazdasági területek meghatározó elemek a tájkép szempontjából, hiszen mind a közútról, mind a környező, magasabban fekvő területekről jól látszanak.

Fontos a visszafogott épületszínezés, a természetes anyagok használata, valamint a hagyományos épületformák (hosszú, magastetős épületek) alkalmazása.

A tájbaillesztéséhez szükséges növénytelepítési megoldások csak részben érvényesülnek. Az út nyugati oldalának védőfásítása nem megoldott. Javasolt az iparterület környezetében többszintes növénytelepítés kialakítása a megfelelő takarás érdekében.

Demjén

Eltérő karakterű településrészek -Gazdasági karakter /27

KÜLTERÜLET

- szántóföldi és gyepek hasznosítású, ártéri síkság
- dombvidéki, ősgyepes, cserjésedő terület
- nagytáblás szőlőművelésű domboldalak
- Mihálykistető
- tájképileg meghatározó gazdasági erdők
- tájképileg meghatározó vegyes erdőterületek

Demjén változatos domborzati adottságainak köszönhetően többféle, egymástól eltérő karakterű terület tarkítja a települést övező tájat. A külterületet meghatározó főbb tájhasznosítási módok nagy szerepet játszanak a különböző tájkarakter típusok kialakulásában. A község teljes közigazgatási területét lefedi a tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek övezete (Országos Területrendezési Terv - 3/5. számú melléklet), így a tájkép, a természetes életközösségek és élőhelyek megóvása szempontjából is meghatározó szerepe van a települést övező táj értő művelésének.

A lehatárolt tájkaraktereket a következő csoportosítás szerint különítettük el egymástól: A „A”-val jelölt területek a szántókkal, legelőkkel mozaikos, mezővédő erdősávokkal példásan szabdalt, alacsonyabb térszínű területek, ahol meghatározó karakter a vízfolyások jelenléte. A tájképvédelem szempontjából fontos ezen területek beépítettlen jellegének megőrzése, illetve a már meglévő, egyes tájhasználatokhoz szorosan kapcsolódó, értéket képviselő építmények megóvása. A tájművelés több évszázados folytonosságának fenntartása tájképileg fontos feladat, így érdemes a jelenlegi művelési ágak megőrzése. A település közelében lévő rétek, szántók legelők a termelésen kívül a lakosság számára értékes kiránduló- és sétahelyet kínálnak. Javasolt a legelő és gyepterületek rendszeres kaszálása a túlzott cserjésedés mértékének visszaszorítása érdekében, továbbá a mezővédő erdősávok fenntartása és bővítése. A patakok mentén pedig a természetes, vízparti növénytársulások megőrzése kiemelt feladat.

A „B”-vel jelölt terület önálló egységként került lehatárolásra tájképi-, természetvédelmi- és élőhelyi szempontok alapján. A területre a dombvidéki jelleg, a környező dombokról és a főútról való jó láthatóság és az azonos felszínborítás (cserjésedő, eltűnő természetközeli gyepterületek) jellemző. A terület részeként az új gyógyfürdőt körülölelő dombokon található hegyeskő-tetői gyepek védett, háborítatlan ősgyepes területek mutatják, hogy a karakterterületen potenciálisan milyen értékes növénytakasulás alakulhatna ki. Táj- és természetvédelmi szempontból a területen új épület elhelyezése nem kívánatos, a cserjésedés meggátolása, az értékes gyepek kaszálással való fenntartása az egyetlen elfogadható cél.

A „C” jelű területek a délies kitettségű hegy-, és domboldali vonulatok, melyeken a szőlőművelés az uralkodó. Ezeknek a területeknek a megőrzése különösen fontos, hiszen hazánkban igen nagy kultúrája van a szőlőgazdálkodásnak.

Demjénen a kisparcellás és a nagyüzemi szőlőművelésnek is hagyománya van, jelenlétük a domboldalakat és tetőket beborító művelt szőlősorokkal tájképi értéket képvisel.

A Varjas-dűlő és az Eresztvény - Farkas-hegy történelmi szőlőterületein már a XVIII. sz. végétől folyik a szőlőművelés, ami mára nagyüzemi keretek között, gépi műveléssel történik, hagyományos présházak, teraszok, Szent Vince szobrok nem tarkítják a tájat. Az összesen 710 ha-os szőlősők a környező hegytetőkön alkotnak 200 ha-os összefüggő területeket, amelyek a falu fölötti látványban igen kedvező keretet ad Demjénnek. Kedvező, hogy a táblák közel azonos méretűek, egységesen É-D-i soriránnyal. Tájképi, arculati szempontból az egri borvidék történelmi jellegének megtartása végett igen fontos ezen szőlőterületek megőrzése és minél kisebb mértékű beépítése. Kifejezetten csak azok a jelentős nagyságú szőlőültetvény tulajdonnal rendelkező, azt garantálni képes vállalkozások tevékenységének szabad teret engedni. Az ültetvények jelenlegi látványát sem megbontani, sem takarni nem szabad, épület elhelyezése nem - történeti előkép híján présházak építése sem - javasolt. Legfeljebb turisztikai, üdülési célú

építmények (kilátópontok, pihenőhelyek, táblák), illetve szakrális építmények elhelyezése, a sorközökben díszcserjék, magányos gyümölcsfák telepítése képzelhető el.

„D”-vel jelöltük a Mihálykistető és Mihálynagytető jellegzetesen különálló karakterű zártkertes területét. A domboldalra települt apró, szalagparcellás, többségében szőlővel és gyümölcsössel művelt telkek kellemes mozaikos látványt nyújtanak a főútról. Diszharmonikus képet csupán a néhány túlévelő örökzöld és az út menti (kevés) felhagyott telek kelt az utazóban. A beépítése a présházakra korlátozódik, melyek magyar sajátágként a szőlőbirtokokra települtek rendezetlen, szabadonálló beépítéssel, nem képeznek egységes pincesorokat, mint a sváb települések pincéi. Cél a kertés művelésben tartás és a lakócélu ingatlan alakítás megakadályozása. A terület egység kedvező látványáért sokat lehet tenni az örökzöldek lecserélésével, az út menti átlátások, látványok fenntartásával, bővítésével, a betonoszlopos, dróthálós kerítések cseréjével és a présházak hullámpala héjazatának cseréjével.

A „E” betűvel jelölt területek települést keletről és nyugatról övező, változatos térszíni erdőségek. Ezek az erdőterületek az erdészeti nyilvántartás alapján

gazdasági rendeltetésűek. Az „F” jelű lehatárolások a magasabb szintvonalú, szintén erdővel borított tájrészletek. Az erdészeti nyilvántartás szerint ezeket az erdőterületeket az elsődleges rendeltetés szerint védelmi, gazdasági és közjóléti kategóriákba sorolják. Ezen erdőterületeket javarészt őshonos gyertyános és cseres tölgyesek alkotják. Az említett gazdasági rendeltetésű területeken történő fakitermelést lehetőség szerint fenntartható, azaz szállaló kitermeléssel szükséges végezni. A gazdasági vagy turisztikai célból elhelyezendő építmények esetében törekedni kell a természetben is előforduló, tájbaillő anyagok használatára (fagerendás, ill. terméskővel burkolt felületek) válasszuk, valamint az új építmény szervesen illeszkedjen a helyi építészeti formavilághoz. Az épületek, turisztikai pontok, útjelző táblák, pihenőhelyek stb. kialakításakor mindenképpen javasolt a Bükk Nemzeti Park Igazgatósággal és a környező települések önkormányzataival, hogy az egész térséget egységes turisztikai arculattal láthassuk el.

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

Az építészeti útmutatóban általános és az egyes karakterekre vonatkozó részletes ajánlásokat fogalmazunk meg. Igyekeztünk olyan szemlélettel kialakítani az útmutatót, hogy annak gátját ne az anyagi lehetőségek jelentsék. Szemléletformálás, arányok megfogalmazása a cél. Sok esetben például egy szín kiválasztása nem jelent többlet anyagi terhet, de jelentősen meghatározza az egész utca, település arculatát. Az épített környezet nagyban befolyásolja az ember viselkedését, érzelmeit. Sokszor nem is tudjuk megfogalmazni, egy diszharmonikus utca által keltett zavaró, nyugtalanító érzés forrását. Ugyanakkor a harmonikus utcakép megteremtésének mindannyian részesei vagyunk.

A TELEPÜLÉSKÉP MINŐSÉGI FORMÁLÁSÁRA VONATKOZÓ ÁLTALÁNOS AJÁNLÁSOK

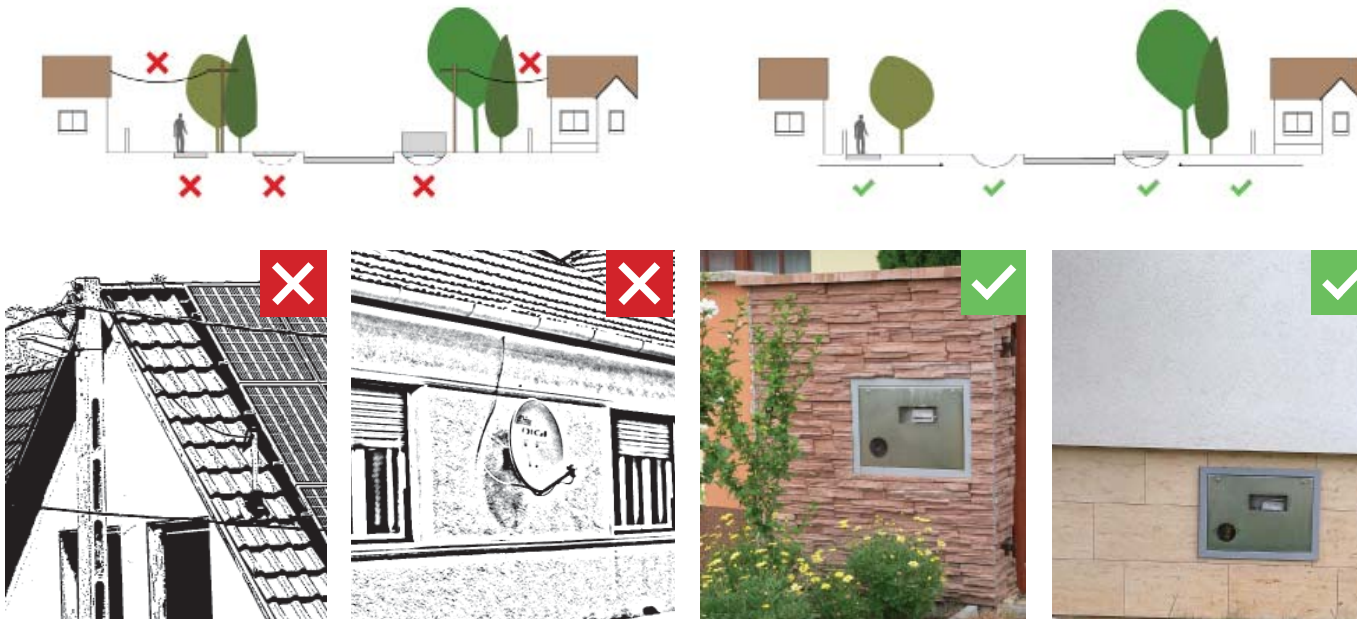
KÖZMŰELHELYEZÉS

A település teljes közigazgatási területén új közműveket légvezetéken vezetni tilos.

Beépítésre szánt területen a villamosenergia bekötés házi hálózati csatlakozását földkábelrel kell kiépíteni.

A tervezett egyedi szabályozókat – lehetőség szerint – felszín alatti elhelyezéssel kell építeni. Ettől eltérően telepített berendezések a telkeken növényzet takarásában helyezhetők el, illetve az épületek alárendelt homlokzatára szerelhetők.

Új földgázvezetéknek fektetni közterületen és telken belül is csak felszín alatti elhelyezéssel szabad.

A TELEPÜLÉSKÉP MINŐSÉGI FORMÁLÁSÁRA VONATKOZÓ RÉSZLETES AJÁNLÁSOK

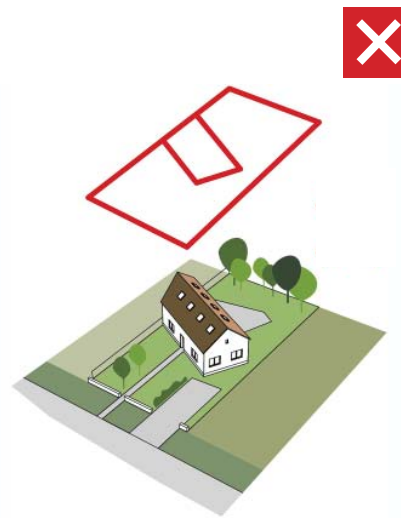
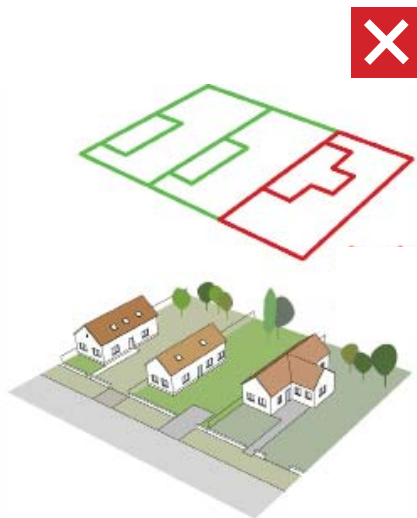
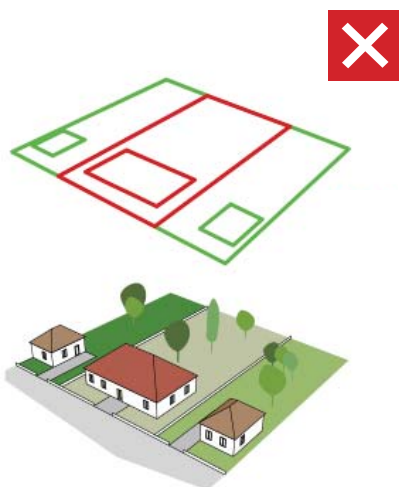
FALUSIAS KARAKTER

TELEPÍTÉS

A falusias házak jellemzően oldalhatáros beépítésűek, az épületek tetőgerinc iránya az utcára merőleges és előkerttel rendelkeznek. A lakóházzal szemben a szomszéd házhoz hozzáépítve még sok helyen megmaradt a nyárikonyha.

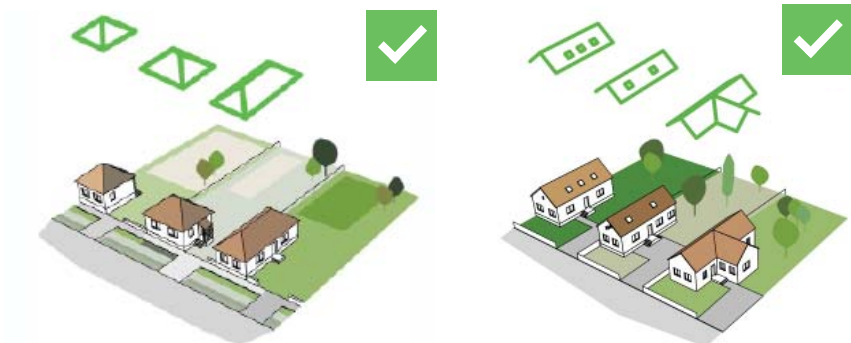
A Petőfi Sándor utcában az előkert nélküli utcavonalra való építkezés a jellemző, míg máshol az előkertek a jellemzőek. Mindig az adott utca beépítési vonalát kövessük.

TETŐHAJLÁSSZÖG

A falusias karakterű településrészén lévő házak tetőhajlásszöge szintén azonos, így alakultak ki a jellegzetes utcaképek a hosszú házak homlokzataival. A falusias karakter területén lakóépület kizárólag magastetővel épülhet, melynek hajlásszöge 35-45° közötti lehet.

TETŐFORMA

A falusias házak tetőformája egyszerű. A területnek meghatározó arculatát adják az egyszerű nyeregtetős házak magasított oromzattal valamint nyeregtetős, kontytetős házak. Új házak építésénél nem kívánatos a túl tördelt, sok felületből álló tetőforma, amely Demjén hagyományos épületeinél kialakult tetőidomaihoz nem illeszkedik. „Manzard-tetős” épület nem építhető a településmaghoz tartozó területeken.

SZÍNEK, ANYAGHASZNÁLAT

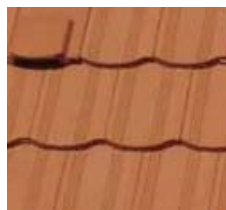
TETŐFEDÉSEK

Tető anyagának javasolt a természetes színű égetett cserép a tájra jellemző formavilágban: hornyolt, hódfarkú, viszonylag síkfelületű körülhornyolt kivitelben. Részesítsük előnyben a helyi, természetes, szépen öregedő anyagokat. Mérlegeljük a tartós, felújítható, idővel patinásodó anyagok használatát az idővel értéküket és szépségüket veszítő, nem javítható, múltó divatokat képviselőkkel szemben!

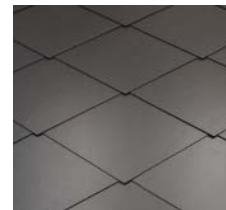
Cserepes lemez hátrányai között szerepel, hogy nem lehet javítani, egy kis részének a javításához is le kell szedni az egészet (szemben a cserepekkel, ahol egy-egy darab is cserélhető).

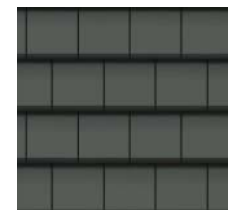
EGYENESVÁGÁSÚ
KERÁMIA CSERÉP

HORNYOLT
KERÁMIA CSERÉP

KORSZERŰ
AZBESZTMENTES
SÍKPALA

BETONCSERÉP

MELLŐZENDŐ TETŐFEDÉSEK

FÉNYES
CSEREPESEMEZ

HULLÁMPALA

TRAPÉZLEMEZ

BITUMENES
ZSINDELY

RIKÍTÓ VAGY
MINTÁS
BETONCSERÉP

AJÁNLOTT FALBURKOLATOK

CIKLOP

FAGYÁLLÓ
KLINKER TÉGLA

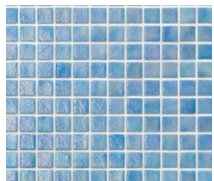

VAKOLAT

MELLŐZENDŐ FALBURKOLATOK

LÁTSZÓ
BETON

CSEMPE

ZSALUKŐ

MOSOTT KAVICS

RAGASZTOTT KŐ

FALBURKOLAT

Demjén lakóházain jellemzően valamilyen világos, halványsárga szín a meghatározó és követendő, illetve érdemes pasztell színekre törekedni. Falurkolatra természetes anyag (kő, fa, klinker tégl) ajánlatos. A terület, illetve területrészek helyi karakterének megőrzése érdekében a környezettől idegen formai, szerkezeti, anyaghasználati, szín megoldások nem alkalmazhatók, nem illenek az utcaképbe. Kerüljük a túl sokféle anyag használatát, melyek gyengítik egymás hatását. Törekedjünk az egyszerűsége. Egy homlokzaton nem érdemes két színnél többet használni.

A nagy, üres felületek különböző anyagváltásokkal, díszítésekkel, párkányokkal tagolhatóak. Homlokzatok megkomponálásakor kerüljük a nyílászárók körüli kő és egyéb ragasztott felületeket. Lábazatok esetében is vagy vakolt vagy rakott kő lábazatot alkalmazzunk.

AJTÓK, ABLAKOK

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják, sajátos karaktert kölcsönöznek nekik. A zárt épülettömeggel így nyitunk a külvilág felé, ezért nem mindegy, milyen módon tesszük ezt.

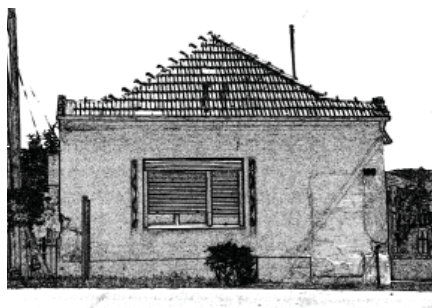
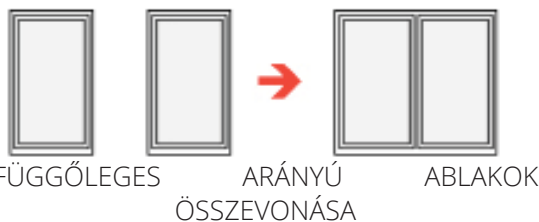
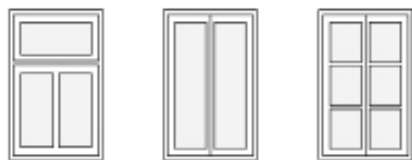
Anépi építészet házain tömör fából vagy fémből készült, jellemzően kétszárnyú osztott ablakokat, ajtókat használtak. Barna, zöld, fehér szín alkalmazása volt a legelterjedtebb. Jellemző a nyílászárók alatti, illetve feletti szegélyezés. Az ablakok színeinek összhangját biztosítsuk az épület többi fafelületével (pl. ereszdeszka). Kialakítása legyen álló téglalap alakú, a boltíves, domború üveges, tükröződő ablak, valamint műanyag pálcás ablakosztás kerülendő. Az ablakok szimmetrikus elhelyezése szükséges.

Főként falusias karakter esetében a padlásszellőző kis oromfali nyílásként alakítandó ki.

Napjainkban igen fontos szempont lett az energetikailag jobb hőszigetelő üvegezés használata, a szúnyogháló és a betörésvédelmet biztosító eszközök, árnyékolók. Lehetőleg a nyílászárók korszerűsítése, cseréje esetén vegyük számításba a régi ablakok felújítását vagy jó minőségű másolatának legyártatását. Falusias karakter esetén külső árnyékolás céljából alkalmazzunk fa zsalugátert. A legkedveltebb külső árnyékoló manapság a redőny. Amellett, hogy árnyékol, hőszigetel és növeli az otthon biztonságát is. Nyáron a hideg, télen a meleg megtartásában van fontos szerepe. Válasszunk belső tokos vagy vakolható tokos redőnyt. Külső tokos redőnyt csak abban az esetben válasszunk, ha az nem lép ki a fal síkján kívülre. Ha csak falsíkból kilépő külső tokos redőny férne el, akkor inkább válasszunk zsalugátert.

A tornácos hosszúházak felújításakor az ablakok cseréjénél a következőket tartsuk szem előtt a hagyományos arculat megőrzése érdekében: az eredeti ablakosztás értéket képviselő épület esetében külső szárnyaknál mindenképp ajánlott. Általában középen felnyíló kétszárnyú kialakítás jellemző felülvilágítóval. A felülvilágító nélküli kétszárnyú ablak is megtöri az eredeti rendet. A belső szárny ettől lehet eltérő (amennyiben megőrizzük a kapcsolt gerébtokos vagy pallótokos ablakokra jellemző dupla szárny elvét).

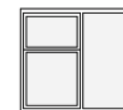
Kockaházak esetén is jó eredményt jelenthet az álló arányú ablakok alkalmazása.

Kockaházak esetén a régi hármastosztású ablakok felújíthatók, cserélhetők az arányok megtartásával. Az osztás nélküli ablakok nem javasoltak.

majdnem szimmetrikus

különböző osztások

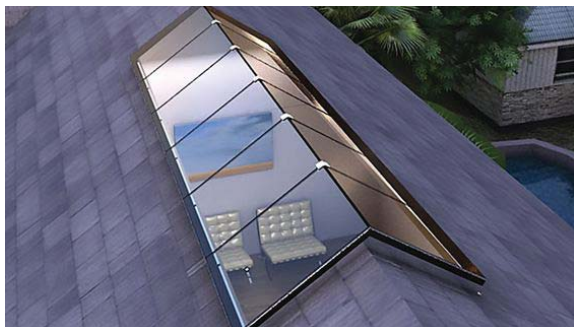

széles, vízszintes osztás

felülvilágítós

TETŐTÉRI ABLAK- HOSSZÚHÁZ

TETŐTÉRI ABLAK- KOCKAHÁZ

EGYIK TÍPUSNÁL SEM AJÁNLOTT

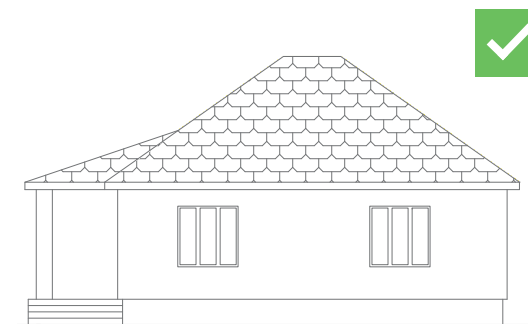
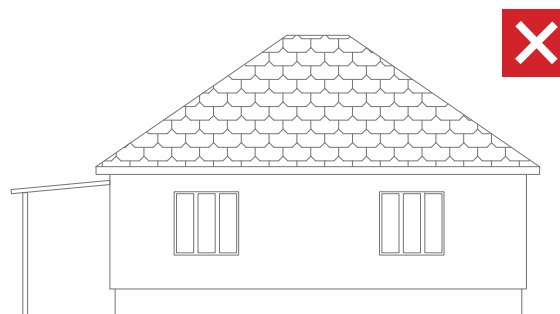
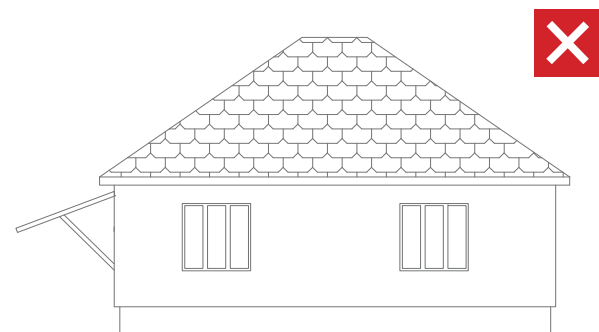
TORNÁCOK, ELŐTETŐK

A tornác népi építészetünkben gyakran alkalmazott átmeneti tér, ahol a szabadban lehetünk és közben védeltséget élvezünk az eső, szél és napsütés ellen. Kiváló helyszín lehet kikapcsolódásra, munkavégzésre, vagy raktározásra is.

Fontos, hogy a huzamos tartózkodásra szolgáló helyiség lehetőleg benapozott legyen, a napsugárzás ugyanakkor hátrányos lehet nyáridőben, mert a helyiségeket túlságosan felmelegíti. Ez ellen a legegyszerűbben átmeneti terekkel és árnyékolással lehet védekezni. Az évszakonként változó napmagassághoz igazodva egy jól elhelyezett tornác télen és tavasszal, amikor nagy szükség van az energiafelvételre, nem akadályozza a benapozást, a nyári időszakban azonban védelmet nyújt a túlzott felmelegedés ellen.

Demjén területének előtetőinél a műanyag/eternit hullámlemez és az üveg használatát nem javasoljuk, helyettük preferált megoldás a cseréptetőtúlnyújtása, illetve az alkalmazott tetőfedés anyagával fedett előtető, és a természetes anyagok használata.

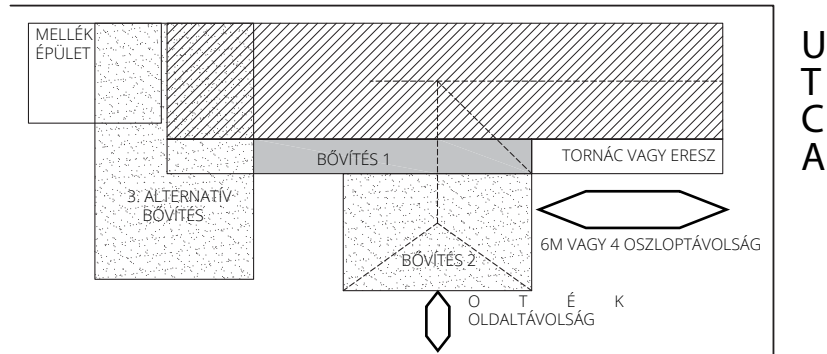

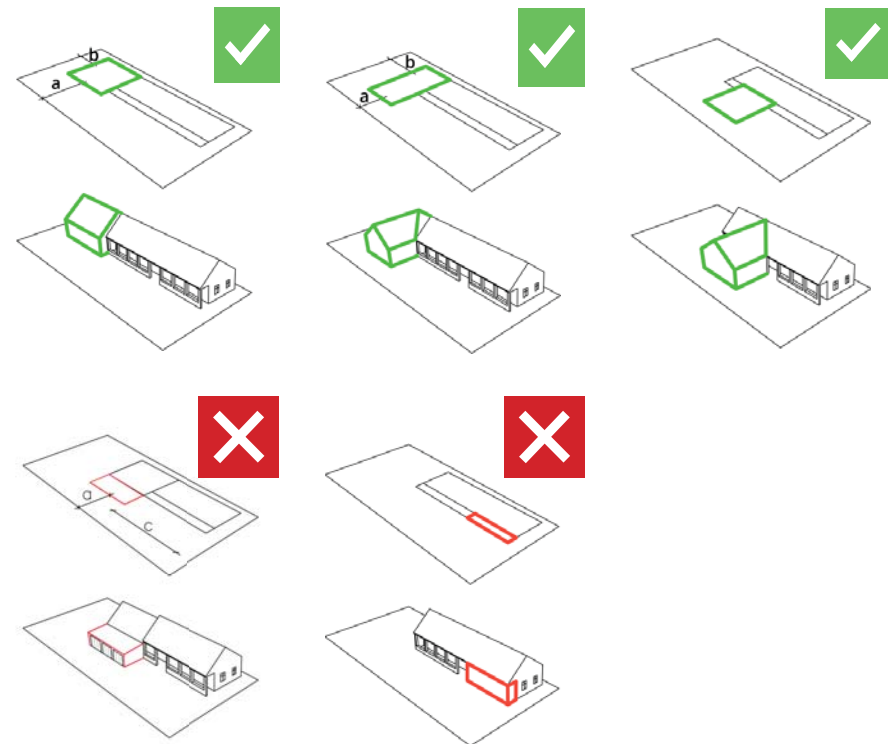
Tornácok, előtetők kialakítási szempontjainak összefoglalása:

- vékony, ritka pillérek, oszlopok kerülendők
- törekedjünk a falazott, vakolt tartóoszlopok használatára
- tornác és előtető fedése a főépülettel anyagban és színben egyező legyen
- kerüljük a tornác beüvegezését és beépítését
- utcai homlokzaton kerüljük a hosszan kinyúló előtetők alkalmazását
- a homlokzatokat ne zsúfoljuk tele előtetővel, erkéllyel
- a negatív tömegformálást részesítsük előnyben

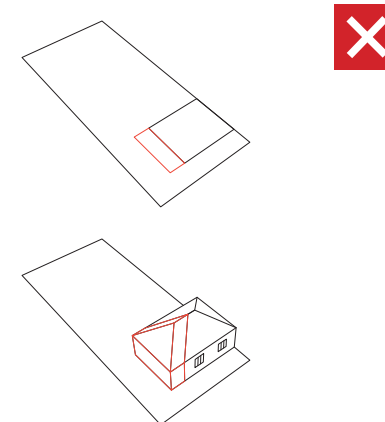
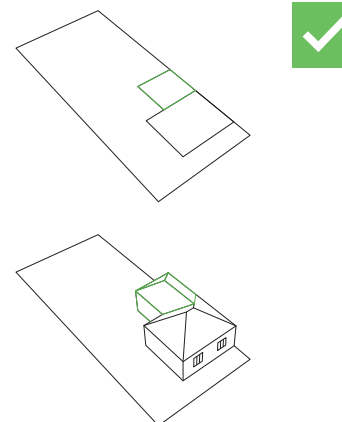
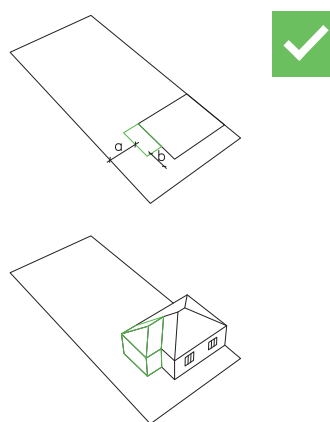
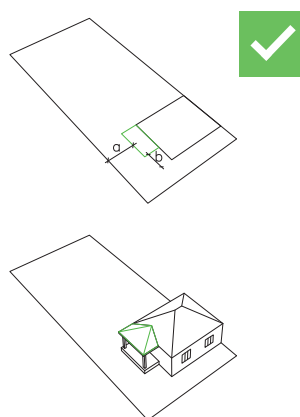
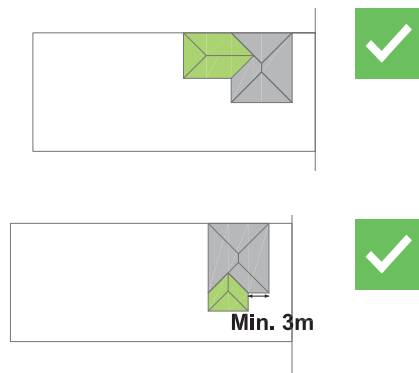
TORNÁCOS HOSSZÚHÁZ BŐVÍTÉS

Demjén

KOCKAHÁZ BŐVÍTÉS

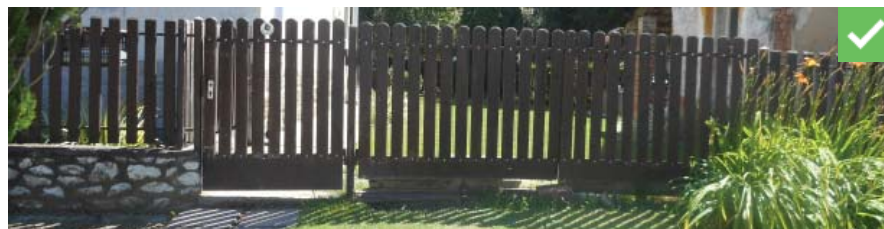
PÉLDA ÉRTÉKŰ ÉPÜLETEK

LAKÓTERÜLET KERÍTÉSEI

A kerítések nem csupán térfalat képeznek a magán- és a közszféra között, hanem szerves részei mind a telek - és a rajta lévő ház -, illetve az utcaképnek egyaránt. Megjelenésük sokat elárul tulajdonosaikról. Mindamellett, hogy általuk kifejezhetjük stílusunkat és egyéniségünket, fontos szem előtt tartani, hogy a forma- és anyaghasználat ne legyen kirívó és formabontó.

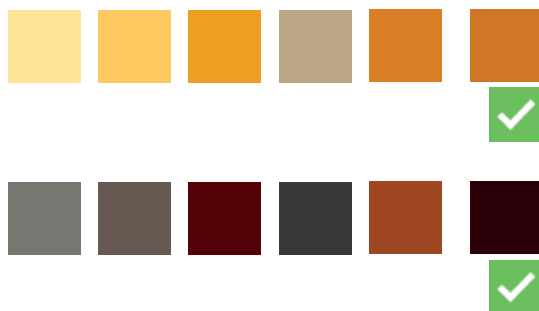
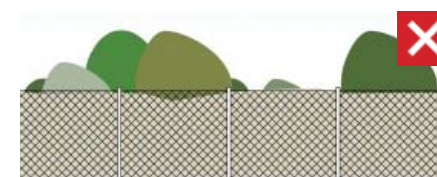
Törekedjünk a természetes és a településen előforduló anyagok használatára, illetve az egységes utcakép kialakítására, annak megtartására. Demjén településtörténetében meghatározó szerepe van a kőnek, a kőfaragás hagyománya régi időkbe nyúlik vissza. Éppen ezért kiemelten javasolt a riolittufa és dácittufa kőburkolatok és kőlábazatok használata. A kő természetesen kombinálható fával és kovácsolt vassal egyaránt. Fontos, hogy habár az egységre való törekvés a cél, ne legyen egyhangú, komor hangulata a végeredménynek. A fapallók, lécek használata azért előnyös, mert azokkal természetesebb, zártabb hatást érhetünk el.

A kerítések kialakítása során szemelőtt tartandó javaslatok:

- törekedjünk a helyi anyagok használatára, elsősorban a faléces, kőlábazatos kerítéseket részesítsük előnyben
- a kőlábazat ne haladja meg a 60 cm-t, míg a kerítés a 170 cm magasságot
- a kerítésmező áttörtsége minimum 50%-os legyen
- kerüljük a teljes zárt, tömör kerítések kialakítását
- kerüljük a hagyományostól eltérő, formabontó vonalvezetések és motívumok használatát
- kerüljük a vízszintesen tagolt elemek használatát
- a teljesen tömör kő és fém kerítést, a (náddal takart) dróthálót minden esetben kerüljük,
- olajfestésnél a barna (a felbomló karakterterületeken sárga) szín sötétebb, visszafogottabb pasztell árnyalatainak alkalmazását javasoljuk
- kerülendő az élénk, rikító színek használata.

Általános elv, hogy minden esetben illeszkedjünk a már kialakult utcaképbe, kerítésünk színét és alakját igazítsuk szomszédaink kerítéséhez.

LAKÓTERÜLETEK KERTJE

A kertek szerepe nagyon fontos a tájkép formálásában, hiszen kapcsolatot teremt az épített környezet és a természet között. Egy kert megfelelő kialakításával és a gondosan megválasztott növényfajok alkalmazásával könnyedén tájba illeszthetjük építményeinket. Mindazonáltal a kert nem csak eszköz a művi elemek környezetbe illesztéséhez, hanem egy új és egyedi ökológiai értéket képviselő eleme a tájnak.

Demjénben a lakóterületek kertjei zömében még hordozzák magukban a klasszikus falusi kertre jellemző szerkezeti felépítést és stílusjegyeket, amik legérzékenyebb formában a Petőfi Sándor, Széchenyi István úton, a Táncsics Mihály és a Dózsa György utcában maradtak fenn. A falusi ház és udvar elrendezését régebben egyértelműen a gazdálkodás szükségleteinek kielégítése határozta meg, amely a mai modern nagyüzemi gazdálkodás és fejlett kereskedelmi szolgáltatások korában már jelentőségét veszítette, így szükségszerűen a kertek fokozatos átalakulását vonta magával.

A demjéni hagyományos falusias beépítésű területen a klasszikus hármas osztású paraszti kertet, illetve azok örökségét látjuk, ahol a lakóház és annak kertje a gazdasági udvartól el van választva. Ilyen esetben a gazdasági udvar forgalma csak áthalad a ház és a tornác előtti kerten, így az alkalmassá válik a lakás kiegészítéséül szánt kert elhelyezésére.

A karakterterületen fő cél ennek a kertetípusnak a megőrzése és helyreállítása, amit a hagyományokhoz való visszatéréssel érhetünk el: az utca felőli oldalon előkert kialakításával, a tornác oldal előtt virágokkal, 2-3 m széles sávban ültetett kisebb díszcserjékkel és futónövényekkel, a tornáccal szemben lévő telekhatáron egy-két sor cserjét, illetve virágágyat is elhelyezhetünk, hogy a szomszédos ház falát takarjuk. Az épített elemek takarására alkalmasak a különféle kúszócserjék, mint például a loncok (*Lonicera tatarica*, *Lonicera tellmaniana*), a borostyán (*Hedera*

sp.), a vadszőlő (*Parthenocissus quinquefolia*). Elegendő tér esetén a szomszédos telekhatár mentén szőlőlugasnak, illetve vegyes virágos- és zöldségeskertnek is helyet biztosíthatunk.

A hosszú szalagtelkek egyik fontos településképi szerepe, hogy a külső tájra látványkapcsolatot nyújtanak, ezért érdemes ennek nem útját állni az utcával párhuzamosan fordított gazdasági épülettel, vagy magas, zárt kerítéssel. Kedvező, ha az utcáról - és a kertetulajdonos a saját kertjéből - az áttört kerítéseken át a szépen gondozott oldalkerten át a faléces kerítéssel elválasztott baromfiudvarra, illetve a hátsó gyümölcsöskert fájának sziluettjei között a szőlőhegyekre tekinthet.

Egy jó falusi kert a gazdasági érdek és az esztétika harmonikus egységét alkotja, amit a gyümölcsös és zöldségeskertünk helyes kialakításával érhetünk el. A gyümölcsöskert rendszerint geometrikus rendet követ, ami már önmagában is esztétikai értékek hordozója, ezen kívül minden esetben felidézi a hagyományos falusi képet. A kerttulajdonos számára már az egészséges, erőteljes növényzet formája, az érett gyümölcs illat- és színgazdagsága is élményt nyújt, amit tovább erősíthetünk az elrendezés, ültetési hálózat megválasztásával. A demjénre is jellemző hosszú szalagtelkeken erős hatást érhetünk el, ha a telkünk két szélére magastörzsű gyümölcsfákat telepítünk, majd ezen belül középestörzsű, majd bokorfákból ültetünk sorokat, végül a „folyosónk” közepén alacsony gyümölcsbokrokat, vagy veteményest ültetünk.

A zöldségeskert növényei vagy önmagukban állnak, vagy jobb esetben a gyümölcsös növényeivel együtt, azt kiegészítve a gyümölcsfák sorközeit zöldségággyal hasznosítva. Ez megfelel annak az ökológiai és gazdasági igénynek, hogy a kertben mindenütt, ahol lehetséges, élő, friss, termő növény legyen. Nyírt gyeplétesítése a gyümölcsfák alatt nem csak sivár látvány, de gazdaságtalan megoldás is. Falusi környezetben telepítésre javasolt fa- és cserjefajok például a meggy (*Prunus cerasus*), a cseresznye (*Cerasus avium*), a szilva (*Prunus domestica*), az alma (*Malus domestica*), a körte (*Pyrus communis*), a málna (*Rubus idaeus*), a ribizli (*Ribes spicatum*), a szőlő (*Vitis vinifera*), az egres (*Ribes uva-crispa*) stb.

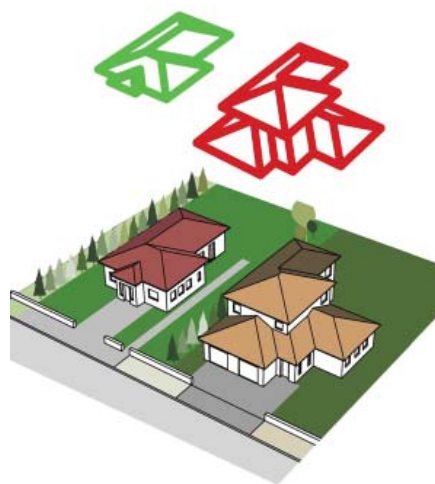
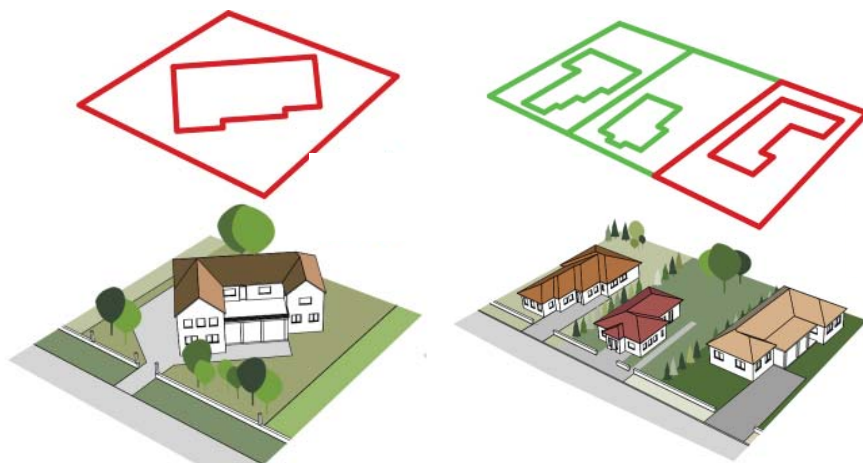
A hátsó kertrészek felé a háztól kiindulón a tér középvonalán haladjon az út, a kert végi szőlőlugassal körbevett családi pihenőpontig, a patakkal kapcsolattal bíró telkeken pedig apró stéggel alakíthatunk ki személyesebb kapcsolatot a Laskó-patakkal.

A falusi ház előkertjében egyszerű formákat használjunk. Hagyományosan kedvelt, évszázados forma a kerek középág, illetve a négyzetes körülfutó széles virágsáv, középen egy vagy négy-öt négyzetes virágággal. A gyeplételet itt mellőzzük. Az utcafronton telepíthetünk hagyományos díszcserjéket, mint például közönséges orgona (*Syringa vulgaris*), vagy a mályvacserje (*Hibiscus syriacus*) stb.

A TELEPÜLÉSKÉP MINŐSÉGI FORMÁLÁSÁRA VONATKOZÓ RÉSZLETES AJÁNLÁSOK

ÚJ BEÉPÍTÉSEK

TELEPÍTÉS

A tervezés kiindulópontja a jó telepítés.

A ház telepítésekor illeszkedjünk az utcában már kialakult rendhez. Az épület telken való elhelyezésénél a helyi előírásokon, a terep és a talaj adottságain túl vegyük figyelembe a benapozást, a szélirányt, és a kilátást, a szomszédok felé való áthallást, átlátást.

TETŐFORMA

A tetőformák ezen a területen igen vegyesek, nincs egy-két jellemző tetőforma.

Az arculat egységesítése céljából új lakóépület építése magastetővel ajánlott, a fő tetőidom hajlásszöge 25-45% közötti legyen. Az összetett, túlságosan tagolt tetőformák megbontják az egységes utcaképet, építésük nem javasolt.

SZÍNEK, ANYAGHASZNÁLAT

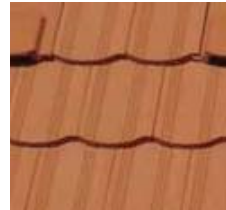
TETŐFEDÉSEK

Tető anyagának javasolt a természetes színű égetett cserép a tájra jellemző formavilágban: síkfelületű hódfarkú cserép egyenes- vagy ívesvágású kivitelben, körülhornyolt kialakítású hullámos felületű cserép.

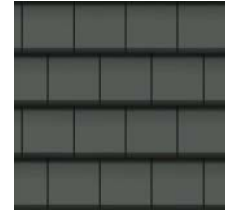
Cserepes lemez hátrányai között szerepel, hogy nem lehet javítani, egy kis részének a javításához is le kell szedni az egészet (szemben a cserepekkel, ahol egy-egy darab is cserélhető).

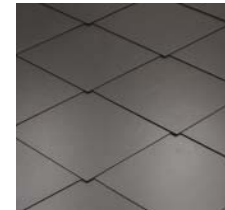
EGYENESVÁGÁSÚ
KERÁMIA CSERÉP

HORNYOLT
KERÁMIA CSERÉP

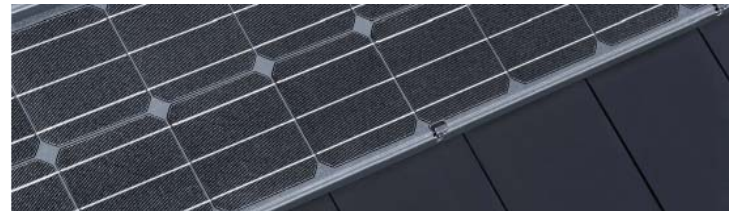
BETONCSERÉP

KORSZERŰ
AZBESZTMENTES
SÍKPALA

KORCOLT
FÉMLEMEZFEDÉS

A NAPELEMEK A TETŐCSEREPEK KÖZÉ, AZOK HELYÉRE
KERÜLVE ÉSZREVÉTLENÜL BÚJJANAK MEG A TETŐN

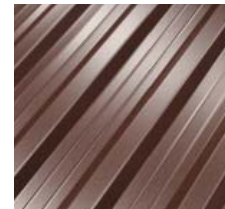
MELLŐZENDŐ TETŐFEDÉSEK

FÉNYES
CSEREPESEMEZ

HULLÁMPALA

TRAPÉZLEMEZ

BITUMENES
ZSINDELY

RIKÍTÓ VAGY
MINTÁS
BETONCSERÉP

AJÁNLOTT FALBURKOLATOK

HASÍTOTT KŐ

FA

VAKOLAT

CIKLOP

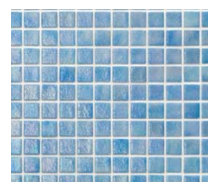

FAGYÁLLÓ
KLINKER TÉGLA

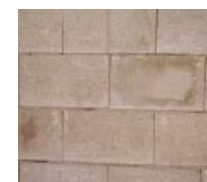
MELLŐZENDŐ FALBURKOLATOK

LÁTSZÓ
BETON

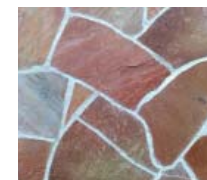
CSEMPE

ZSALLUKÓ

MOSOTT KAVICS

RAGASZTOTT KŐ

FALBURKOLAT

A homlokzatokon a vakolt felületek dominálnak, tetszőleges textúrával. Ne feledjük: a szerelt homlokzatburkolat középület jellegét ad a háznak. A kertváros színvilága változatos, mégis harmonikus egységet képez, ezért nem elfogadható a feltűnő és kirívó színhasználat a homlokzatok tekintetében sem. Gondolkodjunk fehérben vagy természetes, föld színekben, azok világosabb árnyalataiban.

Hagyományosan a ház alja mindig nehéz, sötétebb tónusú, mint a falazat. Lábazat legyen térségi kő (demjéni kő), bontott téglá vagy festett vakolat. Kerülendők a ragasztott, csempeszerű utánszatók, melyek nem időtállóak és a sarkokon az élek találkozása nem megoldott.

AJTÓK, ABLAKOK

Az ablakok tervezhetőek, lehetséges a ház arculatához illő kialakítás kigondolása és megvalósítása, ami azért többletköltséggel járhat.

Az ablakok elhelyezési szempontjainak összefoglalása:

Tartsunk mértéket az ablakok méretével kapcsolatban, és a formájuk is legyen egyszerű. Próbáljunk meg minél több tömör felületet meghagyni, a nagyobb áttöréseket a főbb lakótereknél koncentrálni, nem elfeledve, hogy ne legyen a köztér felől belátás.

Az ablakok kiosztásánál figyeljük a fal súlypontját. A súlyponti tengelyhez akkor is igazodjunk, amikor egyéb dolgokat helyezünk el a homlokzaton, pl.: vakolat díszek, padlás bevilágítók. Általánosságban a vertikális ablakokat részesítsük előnyben a horizontálisához képest.

Az ablak vagy épp tengelybe essen, vagy tudatosan legyen attól eltérő helyen. Tengelytől akár a kissé, egyenlő távolságban eltolt nyílások is diszharmonikus hatást kelthetnek.

Az újabb településrészekben már a napjainkban elterjedő főként műanyag nyílászárók jellemzőek, de megfelelő zsálúziákkal, vagy spalettákkal tartható az egységes, szép megjelenés. A legkedveltebb külső árnyékoló manapság a redőny. Válasszunk belső tokos vagy vakolható tokos redőnyt. Külső tokos redőnyt csak abban az esetben válasszunk, ha az nem lép ki a fal síkján kívülre.

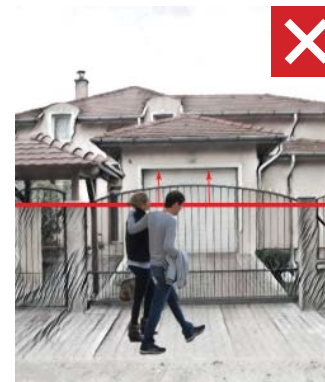
Az épület bejárata legyen jól látható, és építészeti hangsúlyos helyen. Veszélyes, ha a gépkocsival áthajtunk a gyerekek által is használt pihenőkerten, gondoljuk át a gépkocsitárolás helyét. Fontos, hogy az utca felőli homlokzaton megjelenő garázskapuk színükben, osztásukban, karakterükben hasonuljanak a többi nyílászárhoz és lehetőleg ne központi helyen legyenek, hanem a ház oldalában helyezkedjenek el. Az utcaképben ne a garázs uralkodjon, ne takarja ki az épületet, ne terelődjön rá a hangsúly. A ház központi tengelye helyett jó, ha legalább egy fél szinttel lejjebb, a szemmagasság alá tud kerülni.

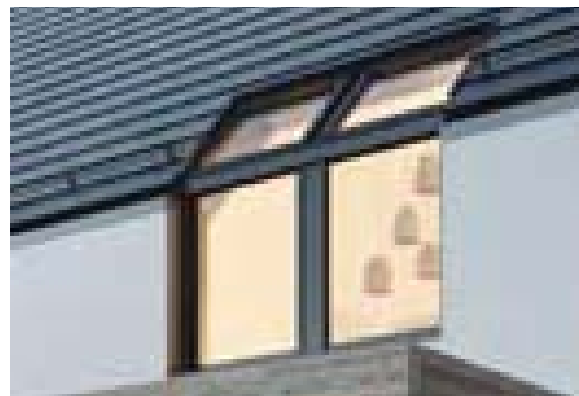
Aránytalanul nagy ablakok

Garázs az oromfalon

TETŐTÉRI ÉS OROMFALI TETŐTÉRI ABLAKOK

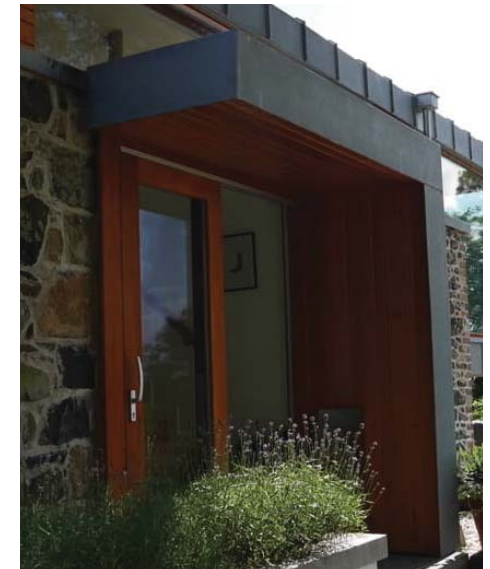

ELŐTETŐK

Az új beépítéseknel a tornác, mint maga, teljesen eltűnt. A bejáratok elé jellemzően előtetők, bővítmények kerültek.

Előtetőknél műanyag/eternit hullámlemez és drótüveg használatát nem javasoljuk, mert ezen anyagok nem illeszkednek jól a falazott szerkezetű házakhoz, valamint csúnyán öregszenek. Felületükön könnyen meglátszik a kosz, így gyakori tisztítást igényelnek. Helyettük preferált megoldás a cseréptető túlnyújtása, illetve az alkalmazott tetőfedés anyagával fedett előtető, és a természetes anyagok használata.

A homlokzatokat ne zsúfoljuk tele előtetővel, erkéllyel. Inkább a negatív tömegformálást (kiharapások, beugrások) részesítsük előnyben.

ÚJ BEÉPÍTÉSEK KERÍTÉSEI

Abból az alaphelyzetből kiindulva, hogy a Települési Arculati Kézikönyv készítésének idején az üdülőterületen csak a felparcellázás történt meg és két tucat telken kívül még nem indultak be az építkezések, nehéz követhető példát kiemelni a jelenlegi kerítéstípusokból.

A beépítés jellegéből azonban már most látszik, hogy a terület modern kertvárosi hangulatú épületeket és utcaképet fog eredményezni, ezért a javasolt kerítéskialakításra a következő megállapításokat lehet tenni:

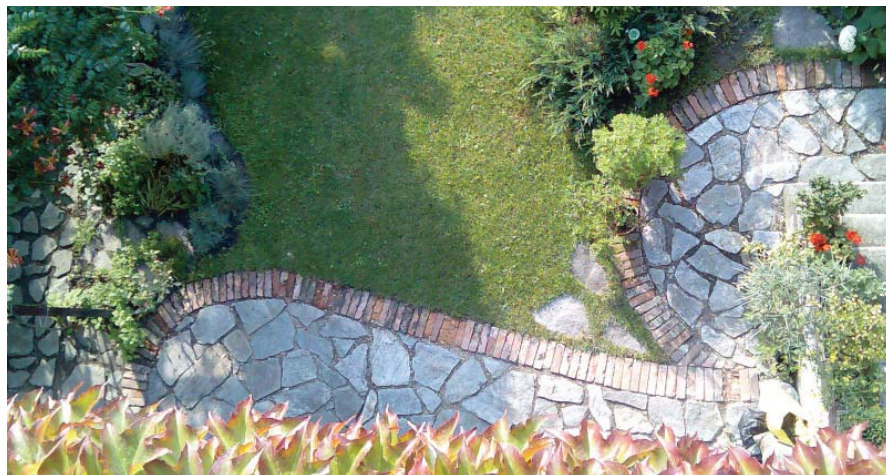
- noha nem szervesen Demjén településszövetéhez csatlakozva alakult ki, mégis a környező táj alapmotívumait érdemes követni
- a lakóterületihez hasonlóan kő, vagy téglalábazatos, és keskeny oszlopos kerítéseket építsünk
- a lábazat max. 60 cm, a kerítés max. 180 cm legyen, max 30 cm széles oszloppal
- a kerítésmező 10-80%-ban áttört ,faléces megoldással készüljön, de elfogadható a kovácsoltvas mező is
- a kerítés színe a riolittufával harmonizáló barna, szürke, fekete árnyalataiból kerüljön ki
- általánosságban kerüljük a hivalkodó, cirkalmas formákat és színeket, az igényes, minőségi természetes anyagokat és földszíneket részesítsük előnyben.

ÚJ BEÉPÍTÉSEK KERTJEI

Üdülőtérületen már egyáltalán nem a gazdasági szempontok, hanem az egészségügyi-pszichikai hatások miatt létesítünk kertet. Itt a házikert a lakás szerves kiegészítő része, egyik külső helyisége lesz. Cél a bensőségesség és a befelé fordulás, a nyugalom és a minél tartalmasabb felüdülés biztosítása. Kerülendő az az idejélmúlt elgondolás, hogy a kert csupán a lakóház szép keretétül, díszül szolgál, szerepe , hogy előkelő megjelenésével kifelé tanúsítsa tulajdonosának gazdagságát, életszínvonalát.

Itt is érvényes az az alapelv, hogy a kertelsősorban használható legyen, a kerti tartózkodásra minél több alkalmat nyújtson. Ennek megfelelően kapjanak benne helyet a pihenés és elvonulás, a családi élet, a testmozgás, a játék és a gazdálkodás terei. A kertművészet a terek művészete és mint ilyen nem csupán a telken belüli terek harmonikus elrendezésére, hanem a tágabb, táji környezet nyújtotta térbe való zavartalan illeszkedésre is figyelemmel van. Utóbbit elsősorban a - hosszú évtizedeken át a tájképben megjelenő - fák fajtáinak helyes megválasztásával és a telek látványtengelyeinek táj felé

nyitásával érhetünk el. Mindezen hatások együttes kezelésére és gondos megtervezésére ne féljünk hozzáértő szakértői segítséghez fordulni!

A belső tereket mindig ölelő, befogadó konkáv formákba szervezzük, biztosítsunk helyet a tágas, változatosan használható központi gypes térnek, a szegélyek felé kisebb, cserjefoltokkal övezett „kerti szobákat” hozzunk létre az egyes funkcióknak. A kerti utakat, burkolt felületeket praktikusán és minél kisebb kiterjedéssel építsünk, amelyek a terek szélein, lehetőleg lágy, íves vonalvezetéssel fűzik fel a kert elemeit. A burkolat anyagának téglalap vagy terméskő lapok, tipegőkövek, illetve vízáteresztő szőrt zúzottkő burkolat javasolható, esetleg mulcsborítású kis ösvények.

Ezekben a kertekben már bátrabban nyúlhatunk a modern kertészeti dísfajtákhoz is. Jó szolgálatot tehet a kúszó trombita folyondár, a gyorsan növekvő nyári orgona, a gyöngyvessző, a rhododendron és a bangitafélék, a különféle díshagymák. Ezen kívül az egyébként korábbi ártéri területhez illeszkedő bokorfüzesek, hamvas égerek javasolhatók, mint tömegképző fajok, alattuk nedves, árnyékos hangulatot idéző árnyékliliomokkal, páfrányfélékkel, pirosító golyaorral.

KORTÁRS PÉLDÁK

A TELEPÜLÉSKÉP MINŐSÉGI FORMÁLÁSÁRA VONATKOZÓ RÉSZLETES AJÁNLÁSOK

LAKÓTERÜLETEK ZÖLDFELÜLETEI

A község utcáin megjelenő kerítések szín- és anyaghasználata nem válik el élesen egymástól. Stílusuk és hangulatuk igen vegyes képet mutat. Ennek az az oka, hogy a XXI. század újszerű, modern stílusjegyet hordozzák magukban az ezredforduló utáni beépítések. A településen előforduló kerítések főként fémből és fából készültek. Eltérő stílusuk az adott kornak megfelelő forma-, és színhasználat tekintetében figyelhető meg. A régebbi korokban jellemzően áttört, légies fém-, vagy sötétebb színvilágú faléces kerítések, míg napjainkban a modern terméskő lábazattal kombinált kovácsoltvas vagy a kissé formabontó, élénkebb színű faléces kerítések dominálnak.

A kertek szerepe nagyon fontos a tájkép formálásában, hiszen kapcsolatot teremt az épített környezet és a természet között. Egy kert megfelelő kialakításával és a gondosan megválasztott növényfajok alkalmazásával könnyedén tájba illeszthetjük építményeinket. Mindazonáltal a kert nem csak eszköz a művi elemek környezetbe illesztéséhez, hanem

egy új és egyedi ökológiai értéket képviselő eleme a tájnak.

Sajnos a történeti településmagban járva is azt tapasztalhatjuk, hogy a hagyományos kerthasználat feloldódni látszik. A klasszikus hármás felosztású kertek (díszkert, baromfiudvar, zöldséges és gyümölcsös) eltűnedezőben van. A szerkezet mellett különösen igaz a felhígulás

a fellelhető növényanyagban. A leginkább megőrzött Petőfi S. és a Dózsa Gy. utcában gazdag, változatos és valóban falusias jellegű kiültetéseket találunk: szilvafák, mályvacserje, orgona, rózsza, muskátli, legényvirág, körömvirág, petúnia, nőszirm látható. Emellett egyre több helyen megjelenik kevésbé hagyományos fajok közé tartozó bőrlevél, trombitafolyondár, magyal, és a mediterrán stílusú házakkal megjelenő sásliliom, loncfélék, fagyal, ecetfa, selyemfenyő. Különösen zavaró elemek a tuják, leylandi ciprusok, az ezüst- és lucfenyők, amik egyes településrészeknek határozottan skandináv hangulatot adnak. Az utcákban lévő zöldsávok növényesítése többnyire hiányos, az egységes fasorok nem jellemzőek.

A kertek esetében jellemző és kifejezetten szemet- és szívet gyönyörködtető látvány, hogy a telkek végében veteményeseket találunk. Öröndetes, hogy a zöldség- és gyümölcsstermesztés még ma is meghatározó a településen, bár az utóbbi évtizedek beépítései során a kertek fő funkciója már nem a haszonkertek kialakítására, hanem a pihenésre összpontosul. Esztétikai és ökológiai szempontból is fontosak ezek a területek, hiszen természetes átmenetet képeznek a belterület és a táj között a Laskó-patak és a hegyek irányába, példát állítva a településszegély helyes kialakításához.

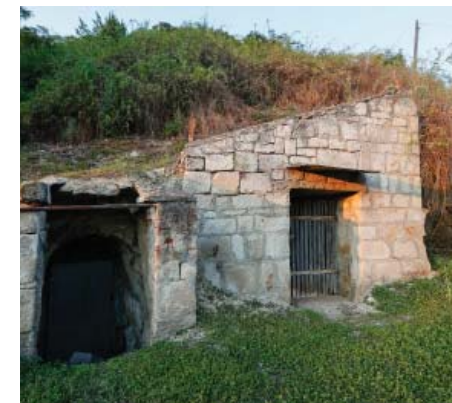
A TELEPÜLÉSKÉP MINŐSÉGI FORMÁLÁSÁRA VONATKOZÓ RÉSZLETES AJÁNLÁSOK

PINCÉK, PRÉSHÁZAK

A falu felsőbb utcáiban, fás, cserjés környezetben találhatóak a tufába vájt pincék. Ez a fajta természetességet tükröző összkép külön figyelmet érdemel és erősíti azt a tényt, hogy megőrzendőknek tekintsük a már kialakult utcaképet.

HOMLOKZATOK

A pincés területeken a kő támfalak jellemzőek. Az épületek homlokzatára szerelt bárminemű vezetékek, villanyóra, gázóra, közmű csatlakozás helyét – a kezelhetőség biztosításával – az épületek falsíkjába történő süllyesztéssel, illetve a vezetékek, a szerelvények, a csatlakozó dobozok esztétikus takarásával, lefedésével kell megoldani. A kapcsolószekrények és a dobozok formáját, színét, helyét az épület stílusához, a homlokzat színéhez igazodva kell kiválasztani.

ELŐTETŐK

Az egyszerű, határozott, tömörszerű, kővel burkolt, megjelenésű homlokzati formát csak a szükséges bejáratú ajtó bontja meg. Ezért a homlokzatokat ne zsúfoljuk tele előtetővel, mert erőteljes, elemi jellegét elvesztené a pince.

ABLAKOK, AJTÓK ÁRNYÉKOLÓK

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják. A pincékre az alacsony ajtónyílások jellemzőek. Nyílászáróik fémből, vagy fából készülnek.

Itt a betörésállóságot egyszerűbb módokon biztosítják. Ez a fajta kialakítás párosulva a nyílások arányaival robusztusságot kölcsönöz a pincék homlokzatainak.

PRÉSHÁZ ÉPÍTÉSE ESETÉN

Présház kizárólag egyszerű magastetővel nyeregtetős formálással épülhet, melynek hajlásszöge 30-45° közötti lehet, vegetációval vagy cserépfedéssel.

A présházakat vakolt vagy rakott kő homlokzattal alakítsuk ki. Vakolt homlokzat esetén kő lábazat javasolt. A tufa pincékből kiindulva, azokhoz hasonló árnyalatú világos színekre törekedjünk.

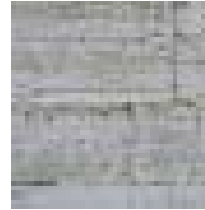
AJÁNLOTT FALBURKOLATOK

CIKLOP

VEGETÁCIÓ

HASÍTOTT KŐ

ZSALUKŐ

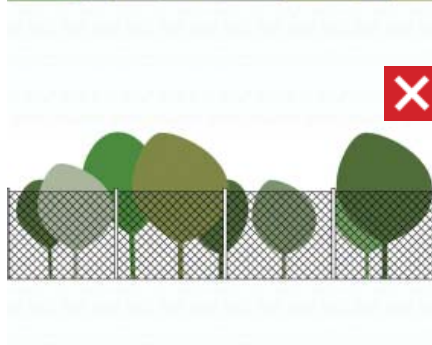
LÁTSZÓBETON

KERÍTÉSEK

Atörténelmipinceterületen a korábbi időszakokban sem volt jellemző a kerítések használata, így ezek megjelenése, építése ellenkezne a történelmi folytonosság elvével. A pincék előtti területek elkerítését nem javasoljuk. Különösen a faléces, dróthálós elkerítéseket kerüljük. Ha mindenképp szükséges, akkor őshonos erdei cserjékből álló sövényrel, illetve mogyoróvesszőből font fakerítéssel, netán szőlőssorral válasszuk el telkünket.

Ezekkel az ideiglenes megoldásokkal nem okozunk nehezen visszafordítható beavatkozást a tájba, a fonott kerítés és sövény alkalmazásával holt anyagot, ezáltal sok élőlénynek élőhelyet biztosítunk.

KERTEK

A helyszínen tapasztalható körülmények többé-kevésbé megfelelnek a kívánt megjelenésnek. Aprónak nevezhető, finom beavatkozásokat lehet javasolni a terület arculatának javítására, amelyhez az alapok már megvannak.

Már olyan egyszerű tevékenységekkel, mint a pincék előtti gyepek felületek gondos karbantartása, a pincék ablakaiba virágosládák kihelyezése, a támfalak, pincék tetejére kötőrfüveket, levendulát, a falak tövébe mályva és rózságyakat kialakítva máris nagyon sokat tettünk a környezet javításáért. Ha egyetlen szóval kellene mindezt kifejezni: vigyünk életet ebbe a szebb napokat is látott, értékes területbe.

TELEPÜLÉSKÉP MINŐSÉGI FORMÁLÁSÁRA VONATKOZÓ RÉSZLETES AJÁNLÁSOK

TÖMEGFORMÁLÁS

Törekedjünk a minnél egyszerűbb épületek megformálására! Az újabb, sablon-szerű épületek széles alaprajzi formájukkal „túlsúlyosnak” tűnnek. A megoldás a tömeg megbontása, hagyományos arányú részekre osztása. Ez a megoldás segíti a terepre való ráültetést is. Nem kívánatos a túl tördelt, sok felületből álló, oromfalak nélküli tetőforma.

ABLAKOK, AJTÓK

Az ablakok kialakítása befolyásolja az épületek arányosságát, megjelenését. Sokszor idegennek hatnak az aránytalanul nagy vagy asszimmetrikus ablakok. A tömör falfelületek határozottságot, erőt kölcsönöznek az épületnek. Ezért az idegenforgalmi területeken is alapvetően törekedjünk a lyukarchitektúrára a nagy üvegfelületek elkerülésére. Kerülni kell a kutyaól szerű tetőablakok használatát. Minden esetben az egyensúlyra kell törekedni, kerülve az aránytalanul nagy, idegen formákat, a túl sok és zavaros kialakítást. Használjunk minőségi külső árnyékolást (pl. zsalugáter).

EGYEDI IDEGENFORGALMI KARAKTER

KERÍTÉSEK

Demjén többi területéhez hasonlóan az átlátást biztosító kerítéseket használjuk.

SZÍNEK

Az idegenforgalmi funkciót szolgáló épületek a település házai között az „ünnepnapok”, ennek megfelelően a földszínek szélesebb listájából válogathatunk.

TELEPÜLÉSKÉP MINŐSÉGI FORMÁLÁSÁRA VONATKOZÓ RÉSZLETES AJÁNLÁSOK

GAZDASÁGI KARAKTER

A gazdasági, nagy alapterületű kereskedelmi épületeknek megvan a maga formai és anyaghasználati racionalizmusa, ugyanakkor nemes arányokat kell, hogy tükrözzenek. Gazdasági terület ha belterületre esik vagy lakóterülettel közvetlenül határos, akkor javasolt a falusias anyaghasználat; ha külterületre, akkor elfogadhatóak a vakolat és kő mellett a modern minőségi anyagok is.

Javasolt a fogadóépület, bejárat, iroda funkciók nem könnyűszerkezetes, igényesebb kialakítása, természetes anyaghasználattal.

Nem elfogadható a rikító színekben pompázó acélvázcsarnokok kihelyezése. Homlokzaton – mérlegelve az épület méretét és a környezetben elfoglalt helyét, javasolt a környezetbe (égbolt, talaj) olvadó színek, például grafit-szürke, antracit, vagy a meleg, visszafogott föld színek használata. Kerüljük a csillogó felületeket!

Nyílászárók tekintetében a lyukarchitektúrát javasoljuk a nagy egybefüggő transzparens felületekkel szemben.

Az épületek homlokzatára szerelt bárminemű vezeték, gépészeti szerelvény helyét – a kezelhetőség biztosításával – a vezetékek, a szerelvények, a csatlakozó dobozok esztétikus takarásával, lefedésével kell megoldani. A kapcsolószekrények és a dobozok formáját, színét, helyét az épület stílusához, a homlokzat színéhez igazodva kell kiválasztani.

A rossz állagú épületeket fel kell újítani, vagy le kell bontani. Gyümölcsfeldolgozó vagy más, borászati tevékenység esetén a tárolóedényeket, tartályokat lehetőleg a telek legkevésbé látszó részein, megfelelő távolságban takarófásítással kell elhelyezni, a kilátás figyelembe vételével.

Amennyiben a technológia megengedi, bontsuk meg az épület tömegét. Ezek a telekméretek, már megengedik a különálló elhelyezést.

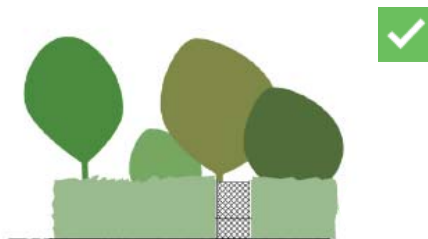
NÖVÉNYBORÍTÁS

A meglévő nyírfákból és juharokból álló egységes fasorokat javasolt kiegészíteni kétoldali, változatos magasságú és szélességű cserjesávokkal, amelyekbe lombhullató és örökzöld fajok vegyesen kerüljenek. Kerüljük az egységes magasságra és formára nyírt növényssávokat, mert ezek unalmas, monoton hatást keltenek. Bizonyos reprezentatív pontokon, csatlakozó utaknál, a buszmegállóban ne féljünk díszes évelőágyakat se kialakítani.

Sorfák közé javasoljuk a berkenyeféléket, a mezei szilfát, sarjmeggyet és a májusfát, a cserjeszintben galagonyával, bangita- és somfélékkel érhetünk el díszítő és takaró hatást egyszerre, örökzöldnek pedig a szintén őshonos közönséges boróka alkalmazása javasolt.

KERÍTÉSEK

Demjén esetében a déli ipari terület joggal nevezhető a település Kerecsend felőli előkapujának, ezért a településképet markánsan meghatározó elemként kell kezelni. A főút mentén 1 km hosszan két oldalt húzódó üzemi- és adminisztrációs épületek, sorakozó gombatermesztő sátrak látványa, a végeláthatatlan betonoszlopos dróthálós kerítés monotóniája fejlesztést igényel. Ennek ellenére a településkapu jelleg miatt mégsem javasolt a tömör beton, illetve fém kerítés használata, se a meglévő drótháló megtartása. A használatból adódóan a három szintű növénytakarás ajánlott (ennek megfelelően a sövénykerítés és védőfásítás).

TELEPÜLÉSKÉP MINŐSÉGI FORMÁLÁSÁRA VONATKOZÓ RÉSZLETES AJÁNLÁSOK

KÜLTERÜLET

A hétvégi ház nem állandó otthon, nem kell, hogy ugyanazt a kényelmet biztosítsa. A funkciója a természetközelség, a szabadság, rövidebb időtartamú tartózkodás. Ebből következik, hogy a szükséges terek mérete minimálisra szűkíthető. Az autó árnyékolására egy diófa, vagy egy szőlőlugas is megfelelhet. A nyaraló lelke sokkal inkább a nyárikonyha pultjával kiegészített tágas fedett-nyitott terasz, mely jó időben a nappali meghosszabbított része, fő időtöltések színtere.

Mivel a hétvégi házak nem állandó tartózkodásra szolgálnak és általában a lakóterületektől távolabb helyezkednek el, el kell tehát gondolkodni a betörésvédelemről is. Itt is fő szempont, hogy az alkalmazott megoldás ne hasson idegenül az épületen, legyen annak szerves, tervezett része. A tájidegen, háznak nem részét képező, indokolatlanul túlméretezett acél – rácsos védelem helyett, sokkal inkább a rejtett fémszerkezetű, fával burkolt toló, vagy felhajtható zsalutáblákban, vagy sima zsalugáterben gondolkodjunk.

HOMLOKZAT

- lábazatkialakítás esetén: falazott, nem ragasztott kőlabazat, vagy vakolatszínezés
- anyaghasználata: látszóbeton, fa, helyi kő, a vakolatszínnek: fehér, vagy halvány földszínű
- villanyóra szekrények falba süllyesztve, az ablaktábláknak megfelelő takarással helyezhetők el

AJÁNLOTT FALBURKOLAT

AJÁNLOTT TETŐFEDÉS

TETŐK

- a terep lejtésétől és a telek alakjától függ, a telek hossz tengelye és a gerinc egy irányú legyen, a tetőgerinc a rétegvonalakra merőleges
- tető főidoma 35-45 fokos, egyes toldalékok lehetnek alacsonyabb hajlásúak
- fedés: zöldtető, hódfarkú, hornyolt vörös cserép, állókorcos fémlemez fedés
- fénylő, mázas cserép nem javasolt, támogatandó az agyag természetes égetett színeiben, fémlemez esetén: matt, sötét szürkés árnyalat
- tetőbeépítés esetén tetősíki ablakok kialakítása

TORNÁCOK, ELŐTETŐK

- vékony, ritka pillérek, oszlopok kerülendők
- tornác és előtető fedése a főépülettel anyagban és színben egyező legyen

HÉTVÉGI KERTEK, ÜDÜLŐHÁZAK NÖVÉNYBORÍTÁSA

A szőlőművelés szerencsére még erősen jellemző a területre, amik a rendezett rászterhálóba ültetett gyümölcsösökkel egyedi hangulatot teremtenek a tájban. Fontos a szőlő- és gyümölcsültetvények megtartása, illetve hogy rendezett képet mutassanak. A jelenleg megtalálható örökzöld fenyőfajok tájidegen, diszharmonikus hangulatot kiváltó elemek, így ezek minél előbbi lecserélését javasoljuk. A hétvégi kertes, üdülőházas jelleg még nem domináns a területen, ezek térnyerése nem is lenne kívánatos.

Általános környezetalakítási javaslatok a területre:

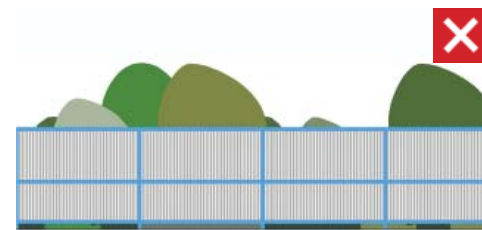
- a Nemzeti Park listáján szereplő honos és őshonos gyümölcs, zöldség és lombhullató dísznövények telepítése
- az épületek mellé a fenyőfák helyére kifejezetten ajánlott a dió
- medence, nyílt vízfelületű tűzvíz-, ill. víztároló, nagy felületen felülvetett gyepek nem alakíthatók ki

KERÍTÉSEK

A hagyományos kisparcellás tájkaraktert idéző mihálykistetői kertek kerítései egységes, betonoszlopos dróthálós megoldással készültek, vagyonvédelmi szempontból indokoltak és szinte észrevétlenül bújnak meg a tájban.

A területen semmilyen tömör kerítés nem létesíthető, az esetleges támfalak a máshol is javasolt riolittufa és dácittufa terméskőből, vagy ahhoz megjelenésében hasonló kőből építendő. Hosszú távon javasolt a betonoszlopok impregnált faoszlopokra való lecserélése és a dróthálós kerítés növényvel való takarása, befüttatása.

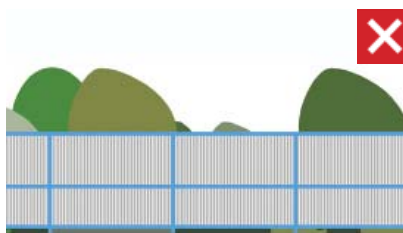
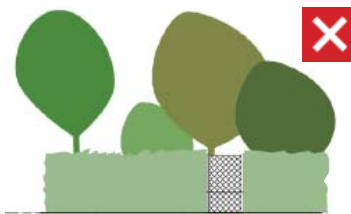
SZŐLŐK, MEZŐGAZDASÁGI TERÜLETEK KERÍTÉSEI

A területen kerítés létesítése nem javasolt, vagyonvédelmi okokból, illetve vadveszélyes helyeken jelzésszerű könnyű dróthuzalos kerítés (nem dróthálós), de tömör kő és betonkerítés nem létesíthető. A támfalak a település más részeire is jellemző kőből alakítandók ki. Helyetteük jó megoldás lehet az ökológiai szempontból legelőnyösebb, nyesedékekből épített sövénykerítés.

NÖVÉNYBORÍTÁS

A szőlő- és patakmenti gyepművelés fontos és megőrzendő eleme a demjéni tájnak. Fontos karakteradó elem a kaszálók, szántók körüli védőfásítás, illetve a szőlődombokon tapasztalható látványkapcsolatok és a tágas látóhatár. A völgyekben ezért az erdősávok védelmét és további erősítését javasoljuk, a szőlőterületeken az erdősítés, kerítések, erdősávok telepítése kerülendő, csupán az utak mentén alacsony növésű fajok ritka telepítésével javíthatjuk a táj képét. Javasolt fafajok: vadcseresznye (*Cerasus avium*), vadcörte (*Pyrus pyraeaster*), kökény (*Prunus spinosa*), gyepűrózsa (*Rosa canina*).

TELEPÜLÉSKÉPET FORMÁLÓ ZÖLDFELÜLETEK

Az architektúra és az épített elemek mellett településünk arculatának másik fő alkotóeleme az élő növényzet. Már a magánkertek alakításával is tevékenyen hozzájárulhatunk az élhető települési környezethez, azonban egységes és határozott zöldfelületi arculatot a közterek és utcák növényesítésével érhetünk el.

A zöldfelületek kialakítása esetén fontos szempont a növényfajok gondos megválasztása. Fajválasztásnál - legyen szó fáról, vagy cserjéről - mindig az adott tájra jellemző természeti viszonyoknak megfelelő és ahhoz alkalmazkodó, illetve őshonos egyedeket válasszunk. Kerüljük a tájidegen hatást keltő tű-, és pikkelylevelű örökzöldeket. Kivételt képezhet ez alól a hazánkban is honos közönséges boróka (*Juniperus communis*) és fajtái, illetve a tiszafa (*Taxus baccata*).

UTCÁK, TEREK, FASOROK

A településképet jelentősen meghatározó elemek egyike az utcakép, melynek látványától kialakul bennünk az első benyomás egy adott községről vagy városról, ahol járunk. A település lineárisan vezetett elemeinek, mint az útburkolat, a zöldsávok, a gyalogos utak, az árkok, illetve a felszíni és felszín alatti infrastrukturális elemek (pl. légkábel) harmonikus és egységes kialakítása fontos szempont, hiszen ezek egymáshoz való viszonya nagymértékben határozza meg az utca képét.

Mivel az utcakeresztmetszet sokat elárul a telkek és az utcák viszonyáról, valamint a település szerkezetéről, ezért tervezésük során fontos a harmóniára való törekvés. Ügyelni kell az autópályát és a gyalogos utak közötti zöldsáv szélességének megfelelő kialakítására – a közlekedésbiztonságot nem veszélyeztető helyeken cserjesáv vagy fasor telepítése javasolt.

Az utcakép hangulatát a telkek beépítésének jellege és a rajtuk elhelyezkedő épületek megjelenése mellett az előkertek és a telkek előtti zöldsávban kiültetett növények gondozottsága határozza meg. Demjén utcái változatos képet mutatnak. Különböző szakaszai más-más jellegűek a beépítésük, és időbeli kialakulásuknak köszönhetően. A településen keresztül haladó

[14] SZÉCHENYI ISTVÁN ÚT

[13] PETŐFI SÁNDOR UTCA

Széchenyi István utat (ld.: fenti fotó) kétoldali zöldsáv és egyoldali járda jellemzi, árok legtöbb esetben mindkét oldalon található, kivéve egy-két rövidebb szakaszon. Egységes kétoldali fasor nincs, csupán néhány telek előtt találunk gyümölcsfasorokat.

A Széchenyi út folytatása a Petőfi Sándor utca, majd Rózsa Ferenc út mind jellegükben, mind hangulatukban igen hasonlóak. A zöldsávok gondozottak, egy-egy rövidebb-hosszabb szakaszon növénykiültetések díszítik az utcaképet. Az imént említett utak, melyeken keresztül észak felé Egerszalók, déli irányban pedig Kerecsend közelíthető meg, jelentik a település fő útvonalait.

A Széchenyi, Petőfi és Rózsa Ferenc úttól keletre található kevésbé forgalmas lakóterületi utak egymáshoz viszonyítva szintén hasonló képet mutatnak. Jellemzően szélesebb zöldsávval rendelkeznek és bizonyos szakaszokon növénykiültetéseket találunk. Összességében azonban nem jellemző az utcák fásítása és egyéb díszítő értékű növények telepítése. Néhány gyümölcsfát leszámítva egységes fasorok a többi utcában sem találhatóak.

Egy település számára többek között a közterek, közparkok adnak lehetőséget arra, hogy bemutassa és kifejezhesse sajátos jellegzetességeit és utaljon településtörténeti és táji adottságaira, illetve értékeire. Ezek a közösségi terek biztosítják a településen élők számára a szabadban való időtöltést és rekreációt is.. Éppen ezért megfelelő kialakításuk, az anyag-és növényhasználat, azok együttes, tervszerű alkalmazása rendkívül fontos feladat.

Demjén szinte egyetlen közösségi tere a Kossuth Lajos téri játszótér. A játszótér a Rákóczi Ferenc utca és a Kossuth Lajos tér kereszteződésében található, mely a község szinte egyetlen, viszonylag nagy alapterületű és igényes játszótere. A település központjában, a Polgármesteri Hivatal szomszédságában található, jól megközelíthető helyen. A berendezési tárgyak és a játszóeszközök anyaghasználata egységes, melyben főként a fa dominál. A játszótér nincs körülkerítve, természetes határvonalat a sövények, illetve a fasorok képeznek. A játszóeszközök több korosztály számára is lehetővé teszik a szabadidős tevékenységet, illetve a tér egyik felében még „felnőtt játszótér” – szabadtéri edzőgépek is megtalálhatóak. A növényállományt tekintve jó állapotú, megfelelő arányú örökzöld és lombhullató fajok oszlanak meg.

A település zöldterületekben szegény, az említett játszótéren kívül más közösségi tér nem található, kivéve a Demjéni focipálya, amely a Széchenyi István útról közelíthető meg. Továbbá a Széchenyi István út és a Rákóczi Ferenc utca kereszteződésében lévő kő kereszt mögötti teresedés jelenhet egy kisebb zöldterületi foltot a település számára.

ZÖLDFELÜLETI AJÁNLÁSOK

Sajnos a település fás növényzettel szegényesen ellátott. A Széchenyi-Petőfi utcákban folytonos szilva fasor ad egységes díszet, illetve a Dózsa Gy. és Táncsics utcákban találhatunk ecetfával, dióval, akáccal vegyes fásításokat, de a település többi részén igen hiányos az utcai faállomány, holott településökológiai és esztétikailag is fontos szerepet játszanak

Az utcafásításnak a zöld lomb biztosítása mellett térképző és kompozíciós feladata is van. Az utca jellegétől függően más-más szempontokat érdemes követnünk. Ezeket általános jelleggel a következőekben lehet összefoglalni:

- Szűk utcában túl nagy lombkoronájú fákkal az utca légtérét túlságosan betöltjük.
- A fasor jó térhatását csak tágas, legalább 20 m széles utcában képes kifejteni,
- Széles utcában a faltól távolabb ültessünk, különálló szerepet adva a fasornak az utca téralakításában
- Régi szűk utcákban is létesítsünk zöld lombot, ha az előkertbe ültetünk

a kerítés fölött kihajló lombkoronájú lombos fákat.

- Az egyöntetű fasor lendületes, karakteres vonalat visz az utcaképbe, a vegyes, rendszertelenséget mutató homlokzatokat egységbe szervezi
- Szűk utcában a fasor helyett a házak homlokzatain, az ablakokban elhelyezett ládákban alkalmazott egyöntetű virágdísszel érhetünk el díszes utcaképet.
- Görbe utcákon csak a külső ívben javasolt ültetni, jobb áttekinthetőséget adva.
- Nem szabad elvenni a fásítás által az utca konkvá jellegét, amit a helyes magassággal és egy belső cserjesáv ültetésével érhetünk el.
- Irányadó elv, hogy az utcák „rangja” közötti különbséget éreztessük a növénykiültetéssel (forgalmi jelentőség, illetve a történeti kialakulása ideje).
- A fasor lehetőleg ne takarjon el értékes architektúrát, táji kilátást,
- Kettős fasort csupán az észak-déli irányú utcákban célszerű telepíteni, hiszen itt a napfény egyenletesebben, jobban éri a növényeket
- K-Ny-i irányú utcákban csak az északi házsor elé ültessünk fákat, a déli házsor elé árnyéktűrő cserjékből válogassunk.
- Út mellett mindig magastörzsű, legalább 2,2 méter törzsmagasságú fákat ültessünk, hogy az alattuk zajló forgalmat ne akadályozzák.

Sorfák esetében a javasolt a kompaktabb, kisebb helyigényű és közepes termetű fafajok választása. Ilyenek lehet például a különböző gömb fajták:

- szilvafa (*Prunus sp.*)
- gömbkőris (*Fraxinus ornus*, *Mecsek*),
- magas gömb kőris (*Fraxinus excelsior*, *Globosa*)
- gömjuhar (*Acer platanoides*, *Globosum*)
- csörgőfa (*Koelreuteria paniculata*)

Nagyobb termetű fák közül ajánlott a településen is előszeretettel alkalmazott:

- közönséges dió (*Juglans regia*)
- cukorjuhar (*Acer sacharinum*)
- szelídgesztenye (*Castanea sativa*)

Mindig szem előtt kell tartani, hogy az adott zöldfelület funkciójának megfelelő növényfajokat válasszunk. Például más-más fajok alkalmazása javasolt sorfának vagy egy park ligetes telepítésének kialakítására. Parkfának szoliterként vagy csoportosan ültetve javasolt fajok lehetnek:

- mezei juhar (*Acer campestre*)
- korai juhar (*Acer platanoides*)
- tatár juhar (*Acer tataricum*)
- tűzvörös juhar (*Acer tataricum subsp. ginnala*)
- közönséges nyír (*Betula pendula*)
- kőris fajok (*Fraxinus sp.*)
- tölgyek fajtái (*Quercus sp.*)
- kislevelű hárts (*Tilia cordata*)
- mezei szil (*Ulmus minor*)

A felsorolt alapfajok bármelyik nagyobb díszértékű, nemesített fajtáit alkalmazhatjuk egy-egy kiemelt közterület, utcarészlet hangsúlyozására.

A községből kivezető forgalmi utakat kiemelten kezeljük, hiszen a Demjénre érkezők ezeken keresztül szerzik az első élményeiket a településről. Ezeket a kapuhelyzeteket mindig a táj jellegéhez alkalmazkodva, a tájba olvasztás gondolatával kell kialakítani, hogy az adottságoknak megfelelő, már említett őshonos fajokat válasszuk. Az üdvözlőtábla körül bátrabban alkalmazhatunk díszesebb kiültetéseket, köztéri alkotásokat.

CSERJESZINT, ÉVELŐK

Ahol fasor ültetése nem lehetséges, ott az utca légtérét a szemben lévő két homlokzatsor között tágassá teszi, ha inkább cserjesávot ültetünk. Különös előnye, hogy a járókelők számára a homlokzatok jobb rálátást kapnak, azok szépsége jobban érvényesül, illetve teret enged az azt kiegészíteni képes díszes növénykiültetéseknek. Legszebb és legkívánatosabb megoldás az, ha a kerítés /járda előtt változatos magasságú és szélességű növényt fut, így az előkertek két oldalról egységes zöld sávokként kísérik az utat.

A közterületek tervezésekor cserjefajok közül a következők telepítése javasolt:

- - Húsos som (*Cornus mas*)
- - Veresgyűrű som (*Cornus sanguinea*)
- - Egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*)
- - Csíkos kecskerágó (*Euonymus europaeus*)
- - Gyepűrózsa (*Rosa canina*)
- - Ostorménfa (*Viburnum lantana*)

Nagyobb díszértékű cserjefajok esetében alkalmazhatunk például közönséges orgonát (*Syringa vulgaris*), nyári orgonát (*Buddleja davidii*), közönséges fagyalt (*Ligustrum vulgare*) stb. Mindezen hatások együttes kezelésére és gondos megtervezésére ne féljünk hozzáértő szakértői segítséghez fordulni!

RÉSZLETEK, ANYAGHASZNÁLAT

A részleteknek nagyobb jelentőségük van a tervezésben, mint azt elsőre gondolnánk. Általuk fejezhetjük ki egy település történetének, hagyományainak mivoltát. Egyedi részletek alkalmazásával és ismétlődő használatukkal meghatározhatjuk egy adott község arculatát. Demjénben a már többször említett kőkultúra sok helyen visszaköszön az épített elemek anyaghasználatában. A kő mellett a másik gyakran használatos építőelem a fa. A fából készült utcabútorok többsége háncsolt gömbfából készült, színhasználatukra pedig legtöbbször a sötétebb vagy éppen az élénk, vörösesbarnás színárnyalatok jellemzőek.

Az anyaghasználaton kívül Demjén utcáit járva visszaköszönő arculati elemként jelenik meg az okkersárga szín. A választás kellően visszafogott ahhoz, hogy illeszkedjen bármilyen szabadtéri környezetbe, ugyanakkor kellően egyedi és hangsúlyos ahhoz, hogy megkülönböztető erővel bírjon a többi környező településhez képest. Noha a beton térkő és a zárt fémkerítés anyaga nem követendő példa, ezek színe mégis illeszkedik a kialakuló új arculatba.

Az utak és járdák közötti zöldsáv rendszerint a település vízvezető hálózatának, az árkoknak ad helyet. Nagyon fontos, hogy ezek megfelelő tervezésére, gondozására külön figyelmet fordítsunk. Lehetőség szerint az utak mindkét oldalán alakítsunk ki medret, amely lehet gyepes vagy vízáteresztő burkolattal ellátott. A teljesen burkolt felületű árkokat lehetőség szerint kerüljük. Ezek - a nehezen gondozható gyepes árkokkal szemben - egyre nagyobb teret hódítanak, de megfelelő növényválasztékkal ma már lehetőségünk van évelőkkel is beültetni az árunkat, ami nagyobb bekerülési költséggel és munkával jár, de a gondozása sokkal könnyebb. Ez utóbbira már nem csak külföldi, hanem magyarországi falvakból is láthatunk jó példákat. Árkaink kialakításánál a következőkre figyeljünk:

- betonelemes árok esetén mindkét oldalán legalább 50 cm széles, évelőkkel gazdagon ültetett sávval takarjunk.
- virágos kiültetésnél mély karógyökerű, vagy tölevélrózsás fajokot használjunk a jobb vízbeszivárgás biztosítására
- köztes megoldásként az árkot zúzottköves burkolattal, az oldalakat ültetőkosaras kőtámfallal is elláthatjuk

(forrás: Aaron Volkening, Rain Garden)

Az árok mellett meghatározó elem a rajta átívelő autós és gyalogos hidak. Ezek kialakításakor szintén a kőmegmunkálás hagyományához fordulhatunk inspirációként. A már javasolt riolittufás kerítéslábazathoz illeszkedve itt is terméskövel burkolt, pofafallal ellátott hidakat javasolunk kialakítani, ezáltal egy új, markáns arculatformáló elemmel gazdagítva a települést.

- az autóbeálló az autópálya szintjében, szegély nélkül kell csatlakozzon
- az áteresztő méretét úgy kell meghatározni, hogy az, víz-visszaduzzasztást ne okozzon, a vízszállítás akadálymentes legyen
- a behajtó szélessége telkenként nem lehet 3,5 m-nél nagyobb
- a kocsi behajtó kerékfogó szegélye 30 cm-nél jobban nem emelkedhet ki a kocsi behajtó felszínéről és 20 cm-nél nem lehet szélesebb
- a behajtó burkolatának és a kerékfogó szegély anyagának fehér vagy okkersárga színű terméskő, vagy azzal egyenértékű burkolóanyag ajánlott

HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK

Az utcaképhez a hirdetőtáblák, reklámfelületek, cégérek, valamint a kirakatportálok is ugyanúgy hozzátartoznak, mint az épületek vagy a növényzet. A hirdetés lényege a tájékoztatás, amelyet utcaképbe illően is megtehetünk. Ne feledjük: cégtáblánál nem a méret, és nem is a mennyiség a lényeg. A jó ötlet nem feltétlenül drága ötlet! Kis kreativitással és jó arányérzéssel egy alacsonyabb költségvetésből is minden szempontból időtálló és figyelemfelkeltő megoldás szülehet.

Demjén egyedi turisztikai jelentőséggel bír, megkapta a gyógyhelyminősítést. Ezt szeretné a településen megjelenő utcátáblák, tájékoztató táblák megjelenésében, egy települési tipográfiai arculat kialakításával is láthatóvá tenni. Mindezt a településen megjelenő hirdetőtáblák és vitrinek, cégtáblák, cégérek, falra festett feliratok, reklámok és üzletportálok legyenek egyedi tervezésűek, melyhez grafikus segítségét kérjük, színhasználatban alkalmazkodjon a település egészére meghatározott rendszerhez. A cég- és hirdetőtáblák, valamint a portálok méretét, formáját, elhelyezését, döntően az épület karaktere határozza meg. A kevesebb több elvét tartsuk szem előtt. Az esztétika mellett a minőségi anyagválasztás, valamint az időjárás és az UV állóság kiemelt szempont. Tartsuk tiszteltben az épületet, ne használjunk molinót kerítéseken, homlokzatokon. Kerüljük a neonnal megvilágított, valamint led-kijelzős reklámfelületeket. Az erős fény zavarhatja a szemközti lakókat. A fények színe erőteljesen elüt a természetes színektől. A villogás, vibrálás figyelemfelkeltő ugyan, de egyúttal kellemetlen, zavaró is a szemnek.

IMPRESSZUM

MEGBÍZÓ

DEMJÉN KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

3395 Demjén, Kossuth tér 1.

Email: polgarmester@demjen.hu

<http://www.demjen.hu/>

Fodor Géza polgármester

Bernáth Mihály főépítész

SZERZŐK

GENERÁLTERVEZŐ: Poltrade Bt., Mohácsi Katalin, Tölgyesi Diána

TÁJÉPÍTÉSZET: Pagony Táj- és Kertépítész Iroda, Meszesán Péter

KIADVÁNYSZERKESZTÉS: Poltrade Bt.

LÉGI FELVÉTELEK: Carrot Media (<https://carrotmedia.hu>)

FÉNYKÉPEK: Fényérték Stúdió (Nemes Róbert)

Az 5. fejezet grafikus ábrái a Lechner Tudásközpont honlapjáról származnak, <http://tak.lechnerkozpont.hu/>, valamint Balaton-felvidéki építészeti útmutató c. kiadványból (szerző: Krizsán András, 2014)

KÉSZÜLT: Magyarország kormánya előírása alapján, önkormányzati megbízásból, a településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvényhez kapcsolódóan.

A negatív példákhoz használt képek nem Demjénben készültek!